

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΔ' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308 | 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1986 | ΑΡΙΘ. 3

== ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ==

«Χαίροις Ὁρθοδόξων φωταγωγέ» ἅγιε Φώτιε.
— Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Διακονία ἀγάπης. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Θεομητορικὸν ἔορτολόγιον. — Ἰωάννου Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Δημοσθ. Σαθράμη, Ἡ δύναμις τῆς «χριστιανικῆς μαρτίας». — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Βιβλία χωρὶς χρονολογία. — Ἐπίκαιρα. — π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία δρᾷ μέσῳ τῶν μελῶν της. — Βασ. Μουστάκη (†), Οἱ ἄθλοι τοῦ Σαμφών. — Οἱ νέες ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Ἐφημερίου — Νέοι συνταξιῶχοι τοῦ ΤΑΚΕ.

● ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀναστασία 3-
157 72 Ἀθήναι, Τηλ. 77.87.978.

“ΧΑΙΡΟΙΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΦΩΤΑΓΩΓΕ,, ΑΓΙΕ ΦΩΤΙΕ

«Τῆς σοφίας ἐκφάντω λαμπρὸς γενόμενος, Ὁρθοδοξίας ἐδείχθης θεολογῆς προμαχὸν, τῶν Πατέρων καλλονὴ Φώτιε μέγιστε· σὺ γὰρ αἰρέσεων δεινῶν, σηλιτεύεις τὴν ὁρμὴν, Ἐὼς τὸ θεῖον σέλας τῆς Ἐκκλησίας λαμπρότητος, ἦν διατήρει Πάτερ ἄσειστον».

★

Χαίροις Ὁρθοδόξων φωταγωγέ, καὶ τῆς Ἐκκλησίας νυμφοστόλε καὶ ὁδηγέ· χαίροις κακοδόξων ἢ διστομοσ ρομφαλα, ὦ Φώτιε τρισιμάκαρ, ρητόρων ἕξοχε».

ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΑΓΑΠΗΣ*

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὅπως λοιπὸν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκλεισθῇ ἡ δυνατότης νὰ παρέχωνται ἀπὸ Χριστιανούς φιλανθρώπους καὶ δωρητὰς δωρεὰς στὴν Ἐκκλησία ἢ νὰ καθιερῶνται Κληροδοτήματα πρὸς ἀνάπτυξι πτυχῶν τοῦ διακονικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἔργου αὐτῆς, κατὰ τρόπον, ποῦ θὰ ἀνταποκρίνεται καὶ στὴ βούλησι τοῦ Χριστιανοῦ διαθέτου, κατὰ παρόμοιον τρόπο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καταργηθῇ τὸ δικαίωμα ὁποιουδήποτε νὰ εἶναι ἐλεύθερος νὰ ζητῇ βοήθεια, ἀρωγὴ καὶ καθοδήγησι ἀπ' τὴ Μητέρα Ἐκκλησία καὶ νὰ βρῆσκη καταφύγιο καὶ θαλπωρὴ κάτω ἀπ' τὶς στοργικὰς πτέρυγές της.

Γιὰ νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ ἀνωτέρα ποιότης τῶν διαφόρων τομέων τοῦ ἔργου τῆς κοινωνικῆς προνοίας, πρέπει οἱ φορεῖς καὶ τὰ στελέχη τους, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, πρωτογενῶς ἢ δευτερογενῶς νὰ ἐμπνέωνται καὶ ἐμψυχώνωνται ἀπὸ γνήσιο χριστιανικὸ πνεῦμα. Μόνον ὅταν ἔχη κανεὶς ἐνστερνισθῇ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε', 40)· μόνον ὅταν κανεὶς μιμῆται τὸν Κύριο, ὁ Ὅποιος «οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (Ματθ. κ', 28)· μόνον ὅταν ὑπηρετῇ κανεὶς τὸν Σταυρωθέντα καὶ Ἀναστάντα Σωτῆρα στὸ πρόσωπο τῶν ἀσθενῶν, τῶν πτωχῶν, τῶν παιδιῶν καὶ ὄλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀνάγκην περιθάλψεως ἢ ἐκπαιδεύσεως· μόνον ὅταν ἐκτελῇ κανεὶς τὰ ἔργα τῆς διακονικῆς ἀγάπης ἀπὸ εὐχαριστία γιὰ τὴν ἀγάπη Ἐκείνου, ὁ Ὅποιος προσέφερε τὴν ζωὴ Του ὑπὲρ ἡμῶν· μόνον ὁποῖος ἐμφορεῖται ἀπὸ τέτοιο γνήσιο διακονικὸ πνεῦμα, ποῦ κορυφώνεται στὴ συνέχισι τῆς ἀποστολικῆς, πρωτοχριστιανικῆς καὶ πατερικῆς διδαχῆς καὶ δράσεως — μόνον αὐτὸς ἔχει στὴ διάθεσί του δραστηκὰ κίνητρα καὶ ἐλατήρια, ὑπὸ τὴν ὄθησι τῶν ὁποίων «ἐνδυναμοῦται ἐν Κυρίῳ καὶ

ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος Αὐτοῦ» (Ἐφ. στ' 10), «πάντα ἰσχύει ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι αὐτὸν Χριστῷ» (Φιλιπ. δ', 13) καὶ ἀποκτᾷ προσωπικὴν ἐμπειρία γιὰ τὸ ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ «ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β' Κορ. ιβ', 9).

Τέτοια δραστηκὰ κίνητρα καὶ ἐλατήρια, ἰδίως μὲ τὶς μορφές τοῦ κοινωνικοῦ ἔργου, ποῦ ἀπαιτοῦν ἡρωϊσμὸ καὶ αὐταπάρνησι, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξασφαλισθοῦν στὶς ἀπλές ἐργοδοτικὰς σχέσεις καὶ ἐπαγγελματικὰς συναρτήσεις ἀκόμη καὶ τῶν πιδὲ εὐσυνειδήτων κρατικῶν ὑπαλλήλων, ὅταν αὐτοὶ δὲν ἀσκοῦν τὸ ἔργο τους καὶ ὡς συνειδητὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴ διακήρυξι τοῦ Picht, «μὲ κοσμικοὺς ἀνθρώπους δὲν ἐπιτελοῦνται ἡρωϊκὰ ἔργα». Δειγματοληπτικῶς ὑπενθυμίζομε ὅτι, κατὰ τὴν πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴ τοῦ Κλήμεντος Ρώμης, πολλοὶ Χριστιανοὶ πωλοῦσαν καὶ παρέδιδαν «ἐαυτοὺς εἰς δεσμὰ, ὅπως ἐτέρους λυτρώσωνται (=ἐξαγοράσουν, ἐλευθερώσουν μὲ καταβολὴ λύτρων)· πολλοὶ (πωλήσαντες) ἐαυτοὺς παρέδωκαν εἰς δουλείαν καὶ λαβόντες τὰς τιμὰς ἐαυτῶν ἐτέρους ἐψώμισαν». Χριστιανοί, ὅπως εἶπαμε, περιέβαλλαν μὲ αὐτοθυσία ἀκόμη καὶ τοὺς ἐθνικοὺς. Φάλαγγες ὀλόκληρες ἡρώων καὶ ἡρωίδων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης κλείνονταν ἐπὶ χρόνια στὰ παλαιὰ φοβερὰ λεπροκομεῖα, γιὰ νὰ περιθάλπουν μὲ τὰ χέρια τους σαπισμένα σώματα σ' ἐποχές, κατὰ τὶς ὁποῖες ἡ νόσος τοῦ Χάνσεν δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀντιμετωπισθῇ κατὰ ἱκανοποιητικὸν τρόπο.

Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι στὰ διάφορα εὐρωπαϊκὰ καὶ ἀμερικανικὰ νοσοκομεῖα εἶναι περιζήτητες οἱ νοσοκόμες, ποῦ εἶναι χριστιανὲς «ἀδελφές τοῦ ἐλέους» ἢ «διακόνισσες» ἢ μέλη διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ταγματῶν καὶ χριστιανικῶν ἀδελφότητων. Αὐτὲς ἐνσαρκώνουν στὸν ὕψιστο βαθμὸ τὸ ἰδεῶδες τοῦ νοσηλευτικοῦ ἔργου ὅχι ἀπλῶς ὡς

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 9 τοῦ ὑπ' ἀρ. 1-2 τεύχους.

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εἰς τὴν σελίδα 37)

ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΟΝ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ

IV. ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

3. «ΔΙΑΘΗΚΗ» ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

«Ὅτι ἂν λέγη ὑμῖν, ποιήσατε».

Ἐγκώμια καὶ ὕμνους φάλλει σήμερον ἡ Ἐκκλησία πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Ἐπὶ τῇ εορτῇ τῆς Κοιμήσεως αὐτῆς μεγαλύνομεν τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ἀλλὰ καὶ δεήσεις καὶ ἱκεσίας ἀπευθύνομεν πρὸς Αὐτήν. Πάντοτε επικαλούμεθα τὰς πρεσβείας τῆς Θεοτόκου. Καὶ εἶναι καθημεριναὶ αἱ «παρακλήσεις» μας πρὸς τὴν Παναγίαν αὐτὰς τὰς ἡμέρας. Μᾶς ἐνθαρρύνει καὶ ἡ Ἰδία νὰ καταφεύγωμεν πρὸς Αὐτήν, βέβαιον ὅτι εἶναι μεγάλη ἡ ἀξία καὶ ἡ δύναμις τῶν πρεσβειῶν Τῆς, ὅπως θὰ ἴδωμεν.

1. Οἱ ἄνθρωποι ἔχομεν, κατὰ κανόνα, τὴν συναίσθησιν τῆς ἀμαρτωλότητος. Καὶ εὐλόγως ἔρχεται εἰς τὴν σκέψιν ὁ δισταγμὸς νὰ ἀπευθύνωμεν πρὸς τὸν Θεὸν τὰ αἰτήματά μας καὶ νὰ ζητήσωμεν τὴν ἄνωθεν βοήθειαν εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ προβλήματα μας, διότι φρονοῦμεν ὅτι «ἀμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει» (Ἰωάν. θ' 31).

Θὰ μένωμεν λοιπὸν ἀδοξήθητοι καὶ ἐστερημένοι τῆς δυνάμεως καὶ βοηθείας τοῦ Παντοδύναμου; — Ὁχι, λέγει ὁ πιστὸς ὀρθόδοξος χριστιανός. Ὅση καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀμαρτωλότης μας, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀπόλυτον ὅτι δὲν μᾶς ἀκούει ὁ Θεός. Ὑπάρχουν ἀσφαλῶς τρόποι νὰ μᾶς ἀκούσῃ. Ἐνας δὲ ἀποτελεσματικὸς τρόπος εἶναι, νὰ προσφύγωμεν πρὸς Αὐτὸν «ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου». Διὰ μέσου τῆς Παναγίας Μητρὸς Του ὁ Κύριος θὰ δεχθῇ τὰς ἱκεσίας μας. Καὶ ἡ μητρικὴ καρδιά τῆς Παναγίας θὰ μᾶς προσφέρῃ τὴν ἀγάπην Τῆς καὶ τὴν ἰσχυρὰν παρέμβασίν Τῆς πρὸς τὸν Χριστόν. Δὲν θὰ ἀγνοήσῃ δὲ Ἐκεῖνος τὰς μεσολαθητικὰς παρακλήσεις τῆς Μητρὸς Του.

Αὐτὸ τὸ εὐσεβὲς φρόνημα διδάσκει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας πρὸς τὰ τέκνα τῆς. Νὰ λέγουν — καὶ νὰ φάλλουν — πρὸς τὴν Παναγίαν: «Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν, διὰ τὰ πολλὰ ἡμῶν ἀμαρτήματα, Σὺ τὸν ἐκ Σοῦ γεννηθέντα δυσώπησον, Θεοτόκε Παρθένε. Πολλὰ γὰρ ἰσχύει δέησις Μητρὸς πρὸς εὐμένειαν Δεσπότης».

2. Καὶ ἰσχύει πράγματι. Ἐχομεν σαφεῖς θεβαιώ-

σεις περὶ τούτου ἐκ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

Ἐνα μόνον παράδειγμα ἐνδεικτικῶς θὰ ἀναφέρωμεν.

Εἶναι γνωστὴ ἡ περίπτωσις τοῦ γάμου εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου «ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον» (Ἰω. 6' 1-11). Γνωστὰ καὶ αἱ λεπτομέρειαι ὅτι ἐξηγητήθη τὸ κρασί κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γαμηλίου γεύματος καὶ ὅτι ἡ Παναγία παρεκάλεσε τὸν Χριστόν νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα. Εἶπεν ἀπλῶς πρὸς Αὐτόν: «οἶνον οὐκ ἔχουσι». Αὐτὸ ἐσήμαινε: κάνε, με τὴν θεϊκὴν σου δύναμιν, ὅτι πρέπει διὰ νὰ ἐξοικονομηθῇ ἡ ἀνάγκη αὐτῆ τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ ναὶ μὲν ἡ πρώτη ἀπάντησις τοῦ Κυρίου θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθῇ ἀποθαρρυντικὴ διότι εἶπεν «οὐπω ἔρχει ἡ ὥρα μου». Εἶναι πρόωρον νὰ ἀρχίσω τὰς θαυματουργίας. Ἀργότερον θὰ ἔλθῃ ἡ κατάλληλος ὥρα δι' αὐτάς.

Ἄλλ' ἡ Παναγία ἤξερε νὰ διακρίνῃ τὴν πρὸς Αὐτὴν ἀγάπην τοῦ Υἱοῦ Τῆς καὶ τὴν διάθεσίν Του νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπιθυμίαν Τῆς. Καὶ προσεξοφλεῖ μετὰ βεβαιότητος τὴν θεϊκὴν Του βοήθειαν εἰς τὴν περίστασιν, λέγουσα πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς ἄρμοδιους τοῦ γεύματος: «ὅ, τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε». Νὰ κάνετε ὅτι Ἐκεῖνος θὰ σᾶς εἴπῃ. Καὶ τοὺς εἶπε πράγματι: «γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος». Ἐπηκολούθησε δὲ τὸ θαῦμα τῆς εὐλογίας Του καὶ «ἐγεύσατο ὁ ἀρχιεπίσκοπος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον», πρὸς μεγάλην χαρὰν ὄλων. Καὶ διαπίστωσεν ὅτι εἰσηκούσθη ἡ παράκλησις τῆς Μητρὸς Του.

3. Ἐκεῖνος ὁμοῦς ὁ λόγος τῆς Παναγίας: «ὅ, τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε» ἐλέχθη ὄχι μόνον δι' αὐτὴν τὴν συγκεκριμένην περίστασιν, ἀλλὰ ὡς γενικὴ ἀρχή, ἰσχύουσα εἰς πᾶσαν περίστασιν. Ἐξαιρέτως δὲ εἶναι ἐπικαιρὸς ἐπὶ τῇ Κοιμήσει Τῆς. Διότι κατὰ παράδοσιν ὀνομάζεται ὁ λόγος αὐτός «διαθήκη» τῆς Παναγίας. Κατὰ τὸν λόγον δὲ τοῦ Ἀποστόλου «ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου» (Ἐβρ. θ' 16).

Διαθήκην, ὕλικῆς φύσεως, δὲν ἄφησεν ἡ Παναγία. Διότι δὲν εἶχε νὰ διαθέσῃ ὕλικά πράγματα. Πρὸ τῆς Κοιμήσεώς Τῆς διέθεσεν εἰς εὐσεβεῖς γυναῖκας τὰ ἐλάχιστα προσωπικά τῆς εἶδη. Καὶ εὐτυχῶς ἀπὸ τὰ εὐσεβῆ χέρια ἐκείνων, περιήλθον εἰς χεῖρας τῆς Ἐκκλη-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 9 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1-2 τεύχους.

σίας ή «έσθης» (φόρεμα), ή ζώνη και ή «σκέπη» (καλύπτρα τής κεφαλής) τής Θεοτόκου και τιμώνται, εὐλαβῶς ἀσπαζόμενα και ἑορταζόμενα τὰ ἱερά ταῦτα θεομητορικὰ κειμήλια.

Ἐφῆσεν ὁμοῦς αὐτὴν τὴν πνευματικὴν διαθήκην (δηλ. ὑποθήκην και παραγγελίαν)· «ὅ, τι ἂν λέγῃ ὁ μὲν, ποιεῖτε». Διὰ τὸ νὰ γνωρίζουν οἱ χριστιανοὶ ὅλων τῶν αἰώνων, ὅτι ὅσοι περιμένουν χάριτας ἀπὸ τὸν Χριστόν, ὀφείλουν νὰ εἶναι πρόθυμοι εἰς ἀνεπιφύλακτον ὑπακοὴν και ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν Του. Ὁ δρόμος τοῦ καθήκοντος τοῦ χριστιανοῦ εἰς κάθε περίστασιν εἶναι και ὁ δρόμος εἰς τὸν ὅποιον θὰ συναντήσῃ τὴν ἄνωθεν βοήθειαν και τὸ θεῖον ἔλεος. Ἄν ἡμεῖς εἴμεθα εἰς τὸν δρόμον τοῦ καθήκοντος, θὰ εἶναι και ὁ Θεὸς μαζί μας εἰς τὸν δρόμον μας και εἰς τὰς δυσκολίας μας. Διὰ τὸ νὰ ξεπεράσωμεν τὸ ἀποθαρρυντικὸν φρόνημα «ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει», ὅς μὴ λησμονοῦμέν ποτε ὅτι, «ἐάν τις θεοσεβῇς ἢ καὶ τὸ θελεῖν μακάριο ὁ ποιεῖ, τοῦτο αὐτὸ αὐτὸ εἶναι» (Ἰω. θ' 31).

Αὐτὸ ἀκριβῶς λέγει και ἡ «διαθήκη» τής Παναγίας· «ὅ, τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε». Ἐχει δὲ ὁ λόγος αὐτὸς και οὐράνιον ἐπικύρωσιν ἐκ τής φωνῆς τοῦ Πατρὸς· «αὐτοῦ ἀκούετε» πὸ ἠκούσθη εἰς τὸ Θαδῶρ, κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου (Ματθ. ιζ' 5).

Μὲ αὐτὴν δὲ τὴν προϋπόθεσιν, τής ἰδικῆς μας εὐσεβοῦς διαθέσεως και συμμορφώσεως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ («ὁ οὐκ ἀκούει τὸ ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ» Ἐφῆσ. ε' 10), ἰσχυροποιοῦνται ἔτι μᾶλλον αἱ παρακλήσεις μας, ὅταν λέγωμεν πρὸς τὴν Παναγίαν· «Ἐπερόδοξε, ἀειπαρθένε, εὐλογημένη Θεοτόκε, προσάγαγε τὴν ἡμετέραν προσευχὴν τῷ Ἰῶ σου και Θεῷ ἡμῶν, και αἴτησαι, ἵνα σῶσῃ διὰ σοῦ τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

4. ΛΙΜΗΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

«Λιμὴν και προστασία τῶν σοὶ προσφευγόντων γενοῦ, Παρθένε».

Αἱ ἑορταὶ τής Παναγίας προβάλλουν εἰς τὴν ζώην μας ὅπως τὰ λιμάνια εἰς τοὺς ταξιδεύοντας. Κατ' ἐξοχὴν ἡ μεγάλη ἑορτὴ τής Κοιμήσεως τής Θεοτόκου μᾶς συγκαλεῖ ὑπὸ τὴν σκέπην Τῆς και μᾶς γαληνεύει. Τὸ λιμάνι εἶναι ἀσφάλεια διὰ τὰ πλοῖα. Δὲν κινδυνεύουν ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς ἀνέμους. Δὲν φοβοῦνται τὴν μανίαν τῶν κυμάτων. Μέσα στὸ λιμάνι εἶναι προστατευμένα ἀπὸ τοὺς κινδύνους τής θαλάσσης.

Και ἡ πορεία τής ζωῆς μας εἶναι πολλές φορές τρικυμῶδης. Πολλὰ και ἀλλεπάλληλα λυπηρὰ γεγονότα μᾶς πλήττουν. Καὶ κινδύνους ἔχει ὀλίγους συναντᾷ κάθε ἄνθρωπος ἀπὸ διαφόρους αἰτίας.

Χρειαζόμεθα ἀπαραιτήτως ἓνα λιμάνι· κάποιαν ἀσφάλειαν και προστασίαν. Διὰ τὸν πιστὸν χριστιανὸν τὸ λιμάνι και ἡ προστασία ὑπάρχει. Μᾶς τὸ ἐξασφαλίζει ἡ Παναγία.

«Σὺ με κυβερνήσον πρὸς τὸν λιμένα σου», δέεται ὁ χριστιανός.

«Λιμὴν και προστασία τῶν σοὶ προσφευγόντων γενοῦ, Παρθένε»,

ἐπικαλεῖται και φάλλει μετὰ τής Ἐκκλησίας του ὁ εὐσεβὴς και πιστὸς λαὸς τοῦ Κυρίου, μάλιστα κατὰ τὰς προεορτίας ἡμέρας τής μεγάλης θεομητορικῆς αὐτῆς ἑορτῆς. Τὴν Παναγίαν ὡς λιμάνι ἀσφαλείας θὰ προβάλλῃ και ἡ παρούσα ὁμιλία.

1. Θλίψεις και ἀνάγκαι τοῦ θίου πειρασμοὶ και πτώσεις εἰς τὴν ἁμαρτίαν· κλονισμοὶ τής πίστεως και τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν — εἶναι τὰ συνηθέστερα και ἀπειλητικώτερα κύματα πὸς δημιουργοῦν πολλάκις ναυάγια και συντρήματα πνευματικὰ και ἠθικά.

Εἰς ὅλας ὁμοῦς αὐτὰς τὰς «περιστάσεις και θλίψεις και ἀνάγκαις» ἔχομεν προστασίαν και καταφύγιον και λιμένα σωτηρίας — τὴν Παναγίαν. Ἐορτάζομεν τὴν Κοιμήσιν Τῆς. Ἀπέρχεται εἰς τὸν οὐρανόν, πλησίον τοῦ Υἱοῦ Τῆς. Φεύγει ἀπὸ τὰ ἐπίγεια, πὸς ὑπῆρξαν πολλάκις ὀδυνηρὰ εἰς Αὐτήν. Θλίψεις και πρὸς λήματα ἐγνωρίσεν ἡ Παναγία εἰς τὸ ἔπακρον. Ἀπὸ τής Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ μέχρι τής σταυρώσεως Του ἀλλεπάλληλα τὰ προβλήματα και αἱ θλίψεις διὰ τὴν Μητέρα τοῦ Χριστοῦ.

Ἐν πρώτοις τὸ ἠθικὸν πρόβλημα πὸς ἀντιμετώπισε μετὰ τὸν Εὐαγγελισμόν Τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ, ὅταν ἤρχισε νὰ φαίνεται ἡ ἐγκυμοσύνη Τῆς, και ἔπρεπε νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὸν μνηστήρᾳ Τῆς Ἰωσήφ «τὴν σύλληψιν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου» και εἰς τὴν κρίσιμον στιγμὴν, ὅταν ἐκεῖνος «ἐβουλόθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν», ἔδωκε τὴν λύσιν ὁ Θεός, παρεμβαινὼν δι' ἀγγέλου, διὰ τὸν καθησυχάσῃ και νὰ τὸν πληροφορήσῃ ὅτι «τὸ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου».

Ἄλλ' ἐμφανίζεται ἔπειτα πρόβλημα ζωῆς και θανάτου ἀπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ Ἡρώδου, ὅταν ἐσφαγίλαζε τὰ νήπια τής Βηθλεὲμ «ἀπὸ διετοῦς και κατωτέρω». Καὶ πάλιν ἡ προστασία τοῦ Θεοῦ ἔδωκε τὴν λύσιν δι' ἀγγέλου, μετὰ τὴν γνωστὴν ἐξ οὐρανοῦ παραγγελίαν πρὸς τὸν Ἰωσήφ· «ἀναστὰς παράλαβε τὸ παιδίον και τὴν μητέρα αὐτοῦ και φεύγε εἰς Αἴγυπτον, μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό».

Και ἡ λύσις μὲν ἐδόθη εἰς τὰ προβλήματα ἐκεῖνα· ἀλλ' ἡ Παναγία διήρχετο διὰ μέσου θλίψεων και περιπετειῶν και κινδύνων, ἀπὸ τής προσφυγικῆς ἐκεῖνης περιπετειᾶς εἰς τὴν Αἴγυπτον μέχρι τῶν συνομητορικῶν ἐνεργειῶν τῶν φαρισαίων και τῶν ἄλλων ἐχθρῶν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἔφθασεν ἡ ὀδύνη και ὁ σπαραγμὸς τής καρδίας Τῆς εἰς τὸ κατακόρυφον, ὅταν εἶδε τὸν Υἱόν Τῆς κρεμάμενον ἐπὶ σταυροῦ, και ἐπληρώθη ἡ προφητεία τοῦ δικαίου Συμεῶν· «και σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία!» Τὴν τραγικὴν δὲ αὐτὴν θέσιν τής πονεμένης Παναγίας περιγράφουν ὁ ὕμνωδός τής Ἐκκλησίας, θέτει εἰς τὰ χεῖλη Τῆς τὰς λέξεις τοῦ θρηνώδους ὕμνου· «Μόνη γυναικῶν χωρὶς πόνων ἔτεκόν σε, τέκνον, πόνους δὲ νῦν φέρω Πάθει τῷ σῷ ἀφορήτους — ἔλεγεν ἡ Σεμνή».

Ἀργότερα θὰ ἔγραφον ὁ Ἀπόστολος, εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολήν, ὅτι ὁ Ἰδιὸς ὁ Χριστός, εὐρισκόμενος εἰς τὸ ἐπίκεντρον τοῦ δράματος ἐκεῖνου, ἐν ᾧ (γὰρ) πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι» (Ἑβ' 18), τ.ἔ. ὁ Χριστός, γνωρίσας ὡς ἄνθρωπος τὸν πόνον, γίνεται «αὐτεπάγγελτος

δ ο η θ ό ς» εἰς τοὺς πονοῦντας καὶ ἐπικαλουμένους αὐτόν. Ἔτσι καὶ ἡ Παναγία. Ἔρχεται εἰς βοήθειαν τῶν θλιδομένων καὶ «καταποντουμένων» ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ τῶν «κακώσεων τοῦ θίου», μὲ τὴν αὐθόρμητον παρόρησιν τῆς πονεμένης καρδίας τῆς. Καὶ προσφέρει τὴν μητρικὴν Ἰης προστασίαν καὶ τὸν ἀσφαλῆ λιμένα σωτηρίας εἰς τοὺς ἀπειλούμενους καὶ κινδυνεύοντας ἀπὸ τὴν τρικυμίαν «τῶν συμφορῶν καὶ τῶν θλίψεων».

2. Ἀφ' οὗτου δέ, διὰ τῆς Κοιμήσεως, μετέστη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εὐρίσκεται πλησίον τοῦ θρόνου τοῦ Χριστοῦ, ἱκετεύει τὸν Υἱὸν Ἰης νὰ «ποιήσῃ σὺν τῇ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκθασιν, τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν» (Α' Κορ. ι' 13). Διότι καὶ ἄλλα κύματα ἀπειλοῦν τὸν ἀγωνιστὴν χριστιανόν. Τὰ κύματα τῶν πειρασμῶν καὶ ὁ κίνδυνος τῆς πτώσεως εἰς τὴν ἁμαρτίαν. «Ἐκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας, ἐξελλοκόμενος καὶ δελεαζόμενος» (Ἰακ. α' 14). Εἴμεθα ἄνθρωποι ἀδύνατοι· καὶ φέρομεν μέσα μας τὸν πειρασμὸν τῆς ἁμαρτίας. Προστίθενται δὲ καὶ ἐξωτερικοὶ πειρασμοί, μέσα εἰς μίαν κοινωνίαν, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Χριστός, «ἄπιστον καὶ διεστραμμένην». Ἐσωτερικοὶ δὲ καὶ ἐξωτερικοὶ πειρασμοὶ μαζί φέρουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν δύσκολον ἐκείνην θέσιν τοῦ παλαιόντος μὲ τὰ ἄγρια κύματα. Εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ὁ πιστὸς αἰσθάνεται «πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς» καὶ ἐπικαλεῖται τὴν ἄνωθεν βοήθειαν, ἱκετεύων αὐθόρμητως τὴν Μητέρα μας Παναγίαν: «πρὸς Σὲ καταφεύγω, σωτηρίαν ἐπιζητῶν ὃ Μητέρα τοῦ Λόγου καὶ Παρθένε τῶν πειρασμῶν καὶ κινδύνων διάσωσον». Καὶ Ἐκείνη μεταφέρει μὲ τὴν μητρικὴν Ἰης παρησίαν τὰς δεήσεις μας πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, εὐρισκομένη πλησίον Του ἐν οὐρανῷ, ἀφ' οὗτου ἐκοιμήθη.

Εἶναι δὲ ἐξαιρέτως εὐεργετικὴ ἡ τὴν αὐτὴν αὐθόρμητος στροφή μας πρὸς τὴν Παναγίαν. Εἰς ὥρας πειρασμῶν καὶ ἠθικῶν ὀλισθημάτων καὶ κινδύνων ἐκτροπῆς ἐκ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, εἶναι πραγματικὸν λιμάνι ἀσφαλείας ἢ ἐπίκλησις καὶ ἢ καταφυγὴ πρὸς Ἐκείνην πού, μαζί μὲ τὰς προσβείας Ἰης καὶ τὴν μητρικὴν προστασίαν, ἔχει νὰ μᾶς προσφέρῃ καὶ τὴν ὑψίστην ἀγιότητά Ἰης ὡς πρότυπον καὶ ὡς ἠθικὸν ἔρεισμα.

3. Ἀλλὰ τί γίνεται μὲ ἐκείνους πού δὲν δέχονται τὰ ἠθικὰ αὐτὰ ἔρεισματα ὡς ἀνασχετικὴν δύναμιν κατὰ τῶν κακῶν ἐξελίξεων τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς των ὑποστάσεως;

Συμβαίνει δυστυχῶς καὶ τοῦτο. Διάφορα ρεύματα καὶ κύματα ἰδεῶν καὶ ἀντιλήψεων, ἀντιθροσκειτικῶν καὶ ἀντιπαρθοσιακῶν, παρασύρουν πολλοὺς εἰς ἀπίστιαν καὶ εἰς χαλάρωσιν ἢ καὶ ἀποτίναξιν τῶν ἠθικῶν φραγμαῶν.

Αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὰ κύματα δημιουργοῦν διάβρωσιν εἰς τὰ ἠθικὰ θεμέλια τῶν ἀτόμων καὶ τῆς κοινωνίας, ὅπως τὰ κύματα τῆς θαλάσσης κλονίζουσιν βαθμηδὸν καὶ τοὺς βράχους εἰς τοὺς ὁποίους συνεχῶς προσπίπτουν. «Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν... μήποτε παραρρωμεν» (Ἐβρ. 6' 1). Διὰ νὰ μὴ κλονισθῇ ἢ πίστις· διὰ νὰ μὴ συγκλονισθῇ καὶ καταρρέυσῃ ἡ ὄλη ἠθικὴ προσωπικότης, χρειάζεται μεγάλη προσοχὴ καὶ ἐπαγρύπνησις. Ἀλλὰ καὶ καταφυγίον καὶ λιμάνι καὶ κλειστὸς ἀσφαλείας.

Πρὸς αὐτὸν τὸν λιμένα χειραγωγεῖ τὸν χριστιανὸν ἢ ἐνατένισις καὶ καταφυγὴ πρὸς τὴν Παναγίαν. Καὶ εἰς τὸν προστατευτικὸν αὐτὸν ὄρμον κατευθύνει τοὺς πιστοὺς ἢ ἀγία μας Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τοῦ εὐρυτάτου θεομητορικῶν κύκλου τῶν Ἑορτῶν καὶ ἐπικλησεων τῆς Παναγίας.

Μία ἀναρρίπισις —ἐνα φρεσκάρισμα— ἱερῶν συναισθημάτων καὶ διωμάτων πραγματοποιεῖται μὲ αὐτὰ τὰ λειτουργικὰ καὶ ἑορτολογικὰ στοιχεῖα πού μᾶς προσφέρει ἢ Ἐκκλησία μας. Καὶ μία «ἀναζωπύρησις» τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν ἠθικῶν κανόνων τοῦ Ἐθαγγελίου δημιουργεῖται εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀκόμη καὶ εἰς ἐκείνους πού «ἐμάκρυναν φυγαδεύοντες καὶ ἠλίθθησαν» εἰς ἀρνητικὸς καὶ ἀντιχριστιανικὸς ἰδεολογικὸς χώρους, ὅπου τοὺς παρέσυραν τὰ κύματα τῆς ἀποστασίας «τοῦ κόσμου τούτου» καὶ «τοῦ αἰῶνος τούτου».

Ἀλλ' εἴθε ἢ Παναγία νὰ εἰσακούσῃ τὴν παράκλησιν ἡμῶν· «Σύ με κυβέρνησον πρὸς τὸν λιμμένα σου». Καὶ «φύλαξον ὑπὸ τὴν σκέπην σου» τὸν λαὸν καὶ τὴν χώραν ἡμῶν.

(Συνεχίζεται)

ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΑΓΑΠΗΣ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 34)

ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ καὶ ὡς διακονικοῦ λειτουργήματος.

Ἄλλα αὐτὰ καθιστοῦν εὐεξήγητο γιὰ τὴν μέσα στὰ ἐλεύθερα δημοκρατικὰ πλαίσια δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ Ἐκκλησία νὰ παύσῃ νὰ ἔχῃ περιουσίαν, ἢ ὁποία συνδέεται μὲ ἐκκλησιαστικὰ εὐαγγῆ ἰδρύματα. Πάντοτε πολλοὶ πιστοὶ σὲ ἐκκλησιαστικὴς προσωπικότητες, οἱ ὁποῖες διακρίνονται γιὰ τὴν ἀγαθοεργὸν τοὺς δρᾶσι, θὰ ἐμπιστεύονται περιουσιακὰ στοιχεῖα πρὸς ἀξιοποίησίν τους μέσα στὰ πλαίσια

τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας τῆς ἀγάπης.

Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μόνον ἢ ἐγγυήτρια δύναμις γιὰ τὴν ἀνάδειξι στελεχῶν τῆς κοινωνικῆς διακονίας· ἐπὶ πλέον ἐγγυᾶται τὴν ἀρίστη ποιότητα ὅλων τῶν ἐπὶ μέρους μορφῶν τῆς διακονικῆς προσφορᾶς. Ἡ ἀληθινὴ «φιλοανθρωπία», δηλαδὴ ἢ περιθάλψις τοῦ ἀνθρώπου ὡς ψυχοσωματικῆς ὁλότητος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι πλήρης κι ὠλοκληρωμένη στὰ πλαίσια τοῦ ἀναμιμοῦ ψευδο-οὐμανισμοῦ, ὁ ὁποῖος στερεῖται τοῦ δυναμισμοῦ τοῦ Χριστιανικοῦ Ἀνθρωπισμοῦ. (Συνεχίζεται)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 12 τοῦ προηγούμενου τεύχους)

Στὸ τέλος τῆς γ' στάσεως δὲν γινόταν συναπτή καὶ ἐπομένως οὔτε ἐκφώνησις. Καὶ τοῦτο γιατί ἀμέσως μετὰ τὸν ἄμωμο ἐπακολουθεῖ πάντοτε ἡ ψαλμωδία τῶν εὐλογητῶν (ἀναστασίμων ἢ νεκρωσίμων), πού ἀδιασπᾶστος συνδέονται μετὰ αὐτὸν καὶ ἀποτελοῦν ἓνα εἶδος στιχηρῶν του. Ὁ 12ος στίχος τοῦ ἀμώμου («Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε...»), προφάλλεται τοῦ ἀμώμου καὶ τῶν εὐλογητῶν, σ' αὐτὸν δὲ τὰ τροπάρια αὐτὰ ὀφείλουν καὶ τὸ ὄνομά τους. Αὐτὸ ρητῶς μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸ «Τυπικὸ» τοῦ ἁγίου Σάββα, ἀπὸ τὸ Σλαβωνικὸ Τυπικὸ καὶ ἀπὸ τὰ χειρόγραφα: «Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἀμώμου "Δόξα καὶ νῦν" οὐ λέγομεν, ἀλλ' εὐθέως τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια (ἢ τὰ τροπάρια τοῦ ἀμώμου), ἦχος πλ. α' "Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος"», «καὶ μετὰ τὸ τέλος ταύτης (τῆς γ' στάσεως) εὐθύς τὰ εὐλογητάρια», «καὶ εὐθέως (μετὰ τὴν γ' στάσι) τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια», καὶ ἀπὸ τὸ «Τριώδιον»: «Καὶ εὐθύς τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια εἰς ἦχον πλ. α'». Τὸ «Τριώδιον» ὁμοίως ἔχει «Δόξα καὶ νῦν» στὰ δύο τελευταῖα τροπάρια τῆς γ' στάσεως τῆς στιχολογίας τοῦ ἀμώμου. Ἔτσι ὁ ἄμωμος καὶ τὰ ἐγκώμιά του ἀποκοῦν κάποια ἀνεξαρτησία ἀπὸ τὰ εὐλογητάρια, πράγμα πού διευκόλυνε τὶς μὴ δόκιμες λύσεις, πού θὰ δοῦμε κατωτέρω.

Μετὰ τὴν ἐνότητα γ' στάσεως - ἐγκωμίων ἀκολουθοῦσαν, ὅπως εἶδαμε, «εὐθύς» ἢ «εὐθέως», χωρὶς δηλαδὴ νὰ παρεμβάλλεται συναπτή καὶ ἐκφώνησις, τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ἡ ψαλμωδία ἐκλείνει, ὅπως συνήθως, μετὰ τὴ μικρὰ συναπτή, τὴν ἐκφώνησι καὶ τὰ καθίσματα («Σινδόνι καθαρᾷ...», «Ἐξέστησαν χοροὶ...»). Ποιά ἐκφώνησις ἐλέγετο ἐδῶ; Κατὰ τὴν τάξι τοῦ ὄρθρου τῆς Κυριακῆς θὰ ἔπρεπε κανονικὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ἐκφώνησις «Ὅτι ἠλόγηταί σου τὸ ὄνομα...», πού ἀπαντᾷ, καθὼς εἶδαμε, στὸν κώδικα Ἰβήρων καὶ πού λέγεται καὶ στὴν ἀντίστοιχη περιπτώσει τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου. Αὐτὴ ὁμοίως, κατὰ τὴν ἐπικρατήσασα τάξι τοῦ «Τυπικοῦ» τοῦ ἁγίου Σάββα, εἶχε ἤδη μεταφερθῆ στὸ τέλος τῆς α' στάσεως τοῦ ἀμώμου. Ἔτσι ἐδῶ προτιμᾶται ἡ ἐκφώνησις «Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης...». Νὰ ὑποθέσουμε ὅτι ἐκλύσθη ἀπὸ τὸ τελευταῖο ἐγκώμιο τῆς γ' στάσεως «Εἰρήνην Ἐκκλησίᾳ λαῶ σου σωτηρίαν...», μετὰ τὸ ὁποῖο ἡ συγγένεια τῆς ἐκφωνήσεως αὐτῆς εἶναι τόσο ἐμφανῆς (βλ. «εἰρήνην» — «βασιλεὺς τῆς εἰρήνης», «σωτηρίαν» — «καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν»); ἴσως εἶναι ἡ μόνη δυνατὴ ἐξήγησις, ἂν λάβουμε μάλιστα ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ δύο σημερινὰ τελευταῖα τροπάρια τῶν ἐγκωμίων στὸ «Δόξα καὶ νῦν» («ὦ Τριάς Θεέ μου...» καὶ «Ἰδεῖν τὴν τοῦ υἱοῦ σου...») δὲν πρέπει νὰ ὑπὴρ-

χαν, ἀφοῦ, ὅπως εἶπαμε, ἡ στάσις δὲν κατεκλείετο μετὰ τὸ «Δόξα καὶ νῦν». Ἔτσι ὁμοίως ἀναδιπλώθηκε ἡ ἐκφώνησις αὐτὴ, πράγμα πού δὲν πρέπει νὰ ἐνοχλοῦσε ἰδιαίτερα, ἂν κρίνομε ἀπὸ τὰ προϋπάρχοντα παραδείγματα, πού ἀναφέραμε.

Μένει τώρα νὰ ἰδοῦμε πῶς ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ τῆς θέσι (μετὰ τὰ εὐλογητάρια) ἡ ἐπίμαχη ἐκφώνησις βρέθηκε πρὶν ἀπὸ αὐτὰ στὸ τέλος τῆς γ' στάσεως τοῦ ἀμώμου — ἐγκωμίων, ἢ πρὶν καὶ μετὰ ἀπὸ τὰ εὐλογητάρια στὸ «Τριώδιον» τῶν ἐκδόσεων «Φῶς».

Μετὰ τὴν πλήρη ἀνάπτυξι τῆς ἀκολουθίας, ὅπως παρουσιάζεται στὰ ἔντυπα «Τριώδια», τὰ ἐγκώμια εἶχαν ἀνέθει στὸ μεγάλο ἀριθμὸ τῶν 185 τροπαρίων (α' στάσις 75, β' 62, γ' 48) καὶ καθενὸς προεβάλλετο στίχος τοῦ ἀμώμου. Παρὰ τὴν ἀγάπη πού ἔτρεφε ὁ λαὸς στοὺς τόσο συγκινητικούς, σχετικὰ εὐκόλους στὴν ψαλμωδία καὶ συνήθως ἀπλοὺς στὸ περεχόμενον καὶ εὐμνημόνευτους αὐτοὺς ὕμνους, ἡ ψαλμωδία τους λόγω ἀκριβοῦς τοῦ μήκους τῆς ἀρχισε νὰ γίνεται δυσβάστακτη. Ἀκόμη καὶ σὲ πολλὰ μοναστήρια βρῆκαν μιὰ κατ' οἰκονομίαν λύσι, πού μαρτυρεῖται ἀπὸ τὰ νεότερα Τυπικά τους καὶ πού ἐφαρμόζεται στὴν πράξι καὶ σήμερα: Τὰ ἐγκώμια ἀποσπᾶσθησαν ἀπὸ τὸ φυσικὸ λειτουργικὸ τους πλαίσιο, τὸν ἄμωμο, τὸν ὁποῖο εἶχαν σκοπὸ νὰ διακοσμήσουν, καὶ ψάλλονται ὅλα μαζί χωρὶς στίχους. Ὁ ἄμωμος διαβάζεται ὅλος μαζί πρὶν ἀπὸ αὐτὰ. Στὶς ἐνορίες ἔμειναν μόνο τὰ ἐγκώμια, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ψαλλόταν καὶ ψάλλονται κατ' ἐκλογὴν, τεχνικότερα, ἀλλὰ πολὺ λιγότερα ἀπ' ὅσα προβλέπονται γιὰ κάθε στάσι.

Τὰ ἐνοριακὰ ὁμοίως «Τυπικά» προχώρησαν καὶ σὲ ἄλλη διεύθεσι, προφανῶς τὸν περασμένο αἰῶνα, κατὰ τὸ πρότυπο τῆς μεταθέσεως τῆς τάξεως τοῦ ἐθνικοῦ εὐαγγελίου στὸν ὄρθρο τῶν Κυριακῶν. Ἐπειδὴ ὁ λαὸς δὲν ἔρχεται τόσο χωρὶς στὴν ἐκκλησία καὶ τὰ ἐγκώμια ἦταν κατ' ἐξοχὴν λαοφιλῆς στοιχεῖο, τὰ μετέθεσαν μαζί μετὰ τὰ εὐλογητάρια ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ τους θέσι, πού ἦταν ἀμέσως μετὰ τὸ «Θεὸς Κύριος» καὶ τὰ ἀπολυτίκια, σὲ χρόνον πιὸ πρόσφορον γιὰ τοὺς πολλοὺς. Προέταξαν τὸν κανόνα, καὶ τὰ ἐγκώμια μετετέθησαν μετὰ τῆς καταβάσεως τοῦ τέλους τῆς θ' ὥδης καὶ τῆς συναπτῆς καὶ τῆς ἐκφωνήσεως «Ὅτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν...», πού εἰσάγει τὴν ψαλμωδία τῶν αἰνων. Αὐτὴ τὴν τάξι βρισκόμε μετὰ νεότερα «Τυπικά» Κωνσταντίνου καὶ Βιολάκη καὶ στὰ ἔντυπα βοηθητικὰ γιὰ τὴ Μεγάλῃ Ἑβδομάδα βιβλία. Αὐτὴ τηρεῖται στοὺς ἐνοριακοὺς μας ναοὺς σήμερα.

(Συνεχίζεται)

Η ΔΥΝΑΜΙ ΤΗΣ “ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΜΩΡΙΑΣ,”

Τοῦ κ. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΣΑΒΡΑΜΗ

Δρος Θεολογίας, Φιλοσοφίας καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν,
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κολωνίας

Πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ κυκλοφόρησε στὴν Γερμανία —στὶς γνωστὲς ἐκδόσεις Herder ἕνα καινούργιο βιβλίο τῆς Τατιάνας Γκορίτσεβα μὲ τίτλο: «Ἡ δύναμι τῆς χριστιανικῆς μωρίας». Ὅποιος δὲν ἔχει διαβάσει τὸ πρῶτο βιβλίο τῆς Γκορίτσεβα —πὺν κυκλοφόρησε καὶ στὰ ἑλληνικά ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία μὲ τίτλο: «Πῶς βρήκα τὸν Θεὸ στὴν Σοβιετικὴ Ἔνωσι»— χαιρέται πὺν αὐτὴ ἡ γυναίκα συνεχίζει τὴν συγγραφικὴ τῆς ἐργασία, χρησιμοποιώντας τὸν γραπτὸ λόγο σὰν μέσο ὁμολογίας πίστεως: μιᾶς πίστεως πὺν συγκινεῖ κάθε ἄνθρωπο —χριστιανὸ καὶ μὴ χριστιανὸ— ἀναγκάζοντάς τον ν' ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν δύναμι αὐτῆς τῆς πίστεως, πὺν μετέβαλε μιὰ ἄθρη κομμουνίστρια σ' ἕνα δυναμικὸ φορέα τῆς Ὁρθόδοξης πνευματικότητος.

Ἐνῶ στὸ πρῶτο τῆς βιβλίου —τοῦ ὁποίου ἡ γερμανικὴ μετάφρασι κυκλοφόρησε μέσα σ' ἕνα χρόνον σὲ δικτῶ ἐκδόσεις— διηγεῖται ἡ Γκορίτσεβα τὸ ὁδοπορικὸ τῆς ψυχῆς τῆς —τὸ πῶς δηλαδὴ μετὰ τὴν ἀπελπία, στὴν ὁποία τὴν ὀδήγησαν οἱ «κοσμικὲς» τῆς ἐπιτυχίας, ἀνακάλυψε τὸν θησαυρὸ τῆς χριστιανικῆς πίστεως— περιγράφει στὸ δευτέρῳ τῆς ἔργου τὴν πείρα τῆς μετὰ τὴν «δευτερὴ τῆς γέννησι», πὺν ὀφείλεται, ὅπως τονίζει στὸ πρῶτο τῆς βιβλίου, στὴν χριστιανικὴ τῆς πίστι. Προσπαθεῖ δὲ συγχρόνως —μὲ βάσι αὐτὴν τὴν πείρα— νὰ βοηθήσει τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον ν' ἀλλάξει τὴν ἰλιστικὴ του νοοτροπία, δείχνοντάς του τὴν ἀπελευθερωτικὴ δύναμι τῆς χριστιανικῆς πίστεως γενικὰ καὶ τῆς Ὁρθόδοξης πνευματικῆς ζωῆς εἰδικά.

Γενικὸ συμπέρασμα τοῦ καινούργιου βιβλίου τῆς Γκορίτσεβα εἶναι ὅτι οὔτε ὁ δυτικὸς ἰλισμὸς, οὔτε ὁ κομμουνισμὸς μποροῦν ν' ἀπελευθερώσουν τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὸ ἠθικὸ καὶ ἰλικὸ κακὸ πὺν τὴν μαστίζου καὶ πὺν τὴν ὀδηγοῦν στὴν τελικὴ τῆς καταστροφῆς. Μοναδικὴ τῆς ἐλπίδα παραμένει ἡ δύναμι τῆς «Θείας μωρίας». Προσπαθώντας δὲ νὰ μᾶς δεῖξει καὶ νὰ μᾶς ἀποδείξει τὴν ἀλήθεια αὐτῆς τῆς διαπιστώσεως, περιγράφει τὴν πίστι καὶ τὴν ζωὴ ἐκείνων τῶν Ρώσων χριστιανῶν, πὺν ὁ κόσμος χαρακτηρίζει σὰν «μωροὺς», ἐπειδὴ δὲν συμβιβάζονται μὲ τὶς δυνάμεις αὐτοῦ τοῦ κόσμου, θυσιάζοντας συγχρόνως κάθε προσωπικὴ τους φιλοδοξία στὸν βωμὸ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

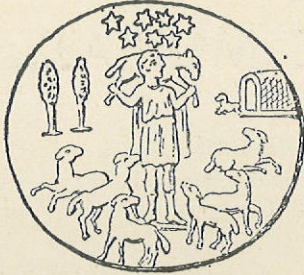
Αὐτοὶ οἱ χριστιανοὶ εἶναι, κατὰ τὴν γνώμη τῆς Γκορίτσεβα, οἱ μοναδικοὶ φορεῖς τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας καὶ τῆς γνήσιας χριστιανικῆς παραδόσεως: Μιᾶς παραδόσεως πὺν ὀδηγεῖ στὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὶς βαρεῖες ἀλυσίδες πὺν τὸν κρατοῦν δεμένο μὲ τὸν «κόσμον», ἐμποδίζοντάς τον νὰ γνωρίσει

τὴν ἀλήθεια καὶ τὸ πραγματικὸ νόημα τῆς ἐλευθερίας. Γιὰ τοῦτο πιστεύει ἡ Γκορίτσεβα ἀκλόνητα ὅτι «οἱ Ἄγιοι θὰ νικήσουν».

Γιατὶ οἱ Ἄγιοι —τοὺς ὁποίους οἱ συνάνθρωποὶ τους χαρακτηρίζουν σὰν «μωροὺς»— δημιουργοῦν ἕναν καινούργιον κόσμον, χρησιμοποιώντας σὰν μοναδικὸ μέσον τὴν ἀνεξάντλητη ἀγάπη τους καὶ ἀνανεώνοντας τὶς πνευματικὲς, ψυχικὲς καὶ σωματικὲς τους δυνάμεις μὲ τὴν βοήθεια τῆς προσευχῆς. Δὲν ἀμφιβάλλει δὲ ἡ Γκορίτσεβα οὔτε μιὰ στιγμὴ ὅτι μόνον ἡ προσευχὴ μπορεῖ νὰ βοηθήσει τὸν ἄνθρωπον νὰ ὑπερνικήσει τὶς καταστροφικὲς συνέπειες τοῦ καταναλωτικοῦ τρόπου ζωῆς τῆς σύγχρονης κοινωνίας. Φυσικὸ δὲ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ὁ ρ θ ὀ δ ο ξ ἡ Γκορίτσεβα τονίζει, σ' αὐτὸ τὸ σημείον, τὴν σημασία τῆς Λειτουργίας καὶ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς γενικὰ γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀνανέωσι τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν.

Γενικὰ μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι ὁ δυναμικὸς χαρακτήρας τῆς χριστιανικῆς πίστεως τῆς Γκορίτσεβα ὀφείλεται κυρίως στὸ ὅτι γνώρισε τὸν Χριστιανισμὸ κοντὰ στοὺς Ὁρθόδοξους χριστιανούς τῆς Ρωσσίας γενικὰ καὶ κοντὰ σ' ἐκείνους τοὺς ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας τοὺς ὁποίους ἡ Γκορίτσεβα χαρακτηρίζει μὲ θαυμασμὸ σὰν «μωροὺς» καὶ «Ἄγιους». Γιὰ τοῦτο τὸν λόγο ἀσχολεῖται ἡ Γκορίτσεβα καὶ στὸ δευτέρῳ τῆς βιβλίου μὲ τὶς ἀδυναμίες τοῦ ἀστικῆ Χριστιανισμοῦ τῶν πλουσιῶν χωρῶν τῆς Δύσεως, τονίζοντας ὅτι οἱ χριστιανοὶ πὺν ζοῦν μέσα στὰ πλαίσια αὐτῶν τῶν χωρῶν ἀσχολοῦνται συνεχῶς μὲ τὴν ἐγωιστικὴ ἱκανοποίησι τῶν ἰλικῶν τους ἀναγκῶν ἀγνοώντας, συγχρόνως, τὸ βαθύτερον νόημα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μὲ πόνο —μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς— διαπιστώνει ἡ Γκορίτσεβα ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῶν Δυτικῶν χωρῶν π.χ. ἀγνοοῦν τελείως τὶς ἔννοιες ἀγάπης, προσευχῆς, μετάνοια, θυσία, εὐγνωμοσύνη, ἐμπιστοσύνη κ.λπ. μὲ ἀποτέλεσμα τὸ ὅτι ἔχουν μεταβάλλει τὶς κοινωνίες μέσα στὶς ὁποῖες ζοῦν σὲ μιὰ «πληρωτικὴ κόλασι». Συγχρόνως ὁμως τονίζει ὅτι ἡ δύναμι τῆς π ρ ο σ ε υ χ ῆ ς εἶναι πολὺ πῶς μεγάλη ἀπὸ τὴν δύναμι ἐκείνων πὺν στηρίζουν τὴν δύναμί τους στὸν ὀρθολογισμὸ, στὴν τεχνοκρατία, στὸν πλοῦτον κ.λπ., πράγμα πὺν σημαίνει ὅτι τὸ βιβλίο τῆς Γκορίτσεβα δὲν ἀπογοητεύει τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον. Ἀντιθέτως: τὸν βοηθεῖ νὰ συνειδητοποιήσει τὴν δύναμι τοῦ χριστιανικοῦ συστήματος ἄξιῶν, καθὼς καὶ τὴν σημασία τῆς καθημερινῆς του ἐπαφῆς μὲ τὸν Θεὸ —τῆς προσευχῆς δηλαδὴ— γιὰ τὴν ἐμπρακτὴ —ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ— ἐφαρμογὴ αὐτοῦ τοῦ συστήματος.

ΒΙΒΛΙΑ ΧΩΡΙΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Έπ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου 'Αθηνών

‘Η ἀπήχηση μιᾶς ἔρευνας

‘Εχουμε σημειώσει κατά καιρούς τὸ πόσο μεγάλη εὐλογία καὶ εὐτυχία εἶναι ὅταν μπορεῖς καὶ συναντᾷς στὴ ζωὴ σου Γέροντες, πού νά σέ δημιουργοῦν στοὺς μεγάλους δρόμους τοῦ κόσμου, στὴν ἀληθινὴ δὸδ τῆς ζωῆς. Εἶναι τόσο θαθεῖα ἢ λαχτάρα τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τέτοιες συναντήσεις, πού μὲ πολλὴ ικανοποίηση ἔγινε ἀποδεκτὴ ἢ πρότασή μας γιὰ τὴ διερεύνηση τῆς «πνευματικῆς γεωγραφίας» τοῦ τόπου μας καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ ἔδειξαν μεγάλη προθυμία νὰ συμμετάσχουν στὴν ἔρευνα πού ἀναγγείλαμε στὰ τεύχη τῆς 1 Μαρτίου καὶ 1/15 Σεπτεμβρίου 1985 τοῦ «Ἐφημερίου»¹. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου ὑπῆρξε συγκινητικό.

‘Ἦδη φθάνουν στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ οἱ πρῶτες ἀπαντήσεις, πού σκιαγραφοῦν τέτοιες μορφές καὶ ὑποδεικνύουν ἄλλες, τῶν ὁποίων τὴν προσέγγιση θὰ ἀνάλαιβε σύντομα ἢ ἐρευνητικὴ μας ομάδα. Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἐπιθυμοῦμε νὰ εὐχαριστήσουμε ὄλους ὅσους ἀνταποκρίθηκαν στὴν πρόσκλησή μας μὲ τὴν ἐπιστροφή τῶν ἐρωτηματολογίων, τὴν ἀποστολὴ διδλίων, φωτογραφιῶν, λοιπῆς τεκμηρίωσης καὶ μὲ τὴν πάσχη φύσεως βοήθεια πού προτείνουν.

Στόχος μας παραμένει, ὅπως ἄλλωστε ἔχουμε ἀναφέρει, νὰ ἀποθησαυρίσουμε ὅσα στοιχεῖα εἶναι δυνατὸ νὰ ἀποκτήσουμε ὥστε νὰ ἔχουμε μίαν σχετικὰ πλήρη εἰκόνα τῆς ζωῆς, τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ ἔργου τῶν συγχρόνων μας γερόντων². Δὲν πρόκειται, ἀσφαλῶς, νὰ περιληφθοῦν σὲ κάποιον «Χρυσὸ Ὁδηγὸ» πού θὰ ἀποστέλλεται σὲ κάποιους συνδρομητές, ὅπως φαντάστηκαν ἢ φοβήθηκαν ὀρισμένοι. Οἱ μαρτυρίες, ὅμως, αὐτές θὰ εἶναι στὴν πραγματικότητά χρυσάφι ἀτόφιο. Ἄς σπάσουν, λοιπόν, πρὸς σιγὴν τὴ σιωπὴ τους. Τοὺς παρακαλοῦμε θερμὰ γι’ αὐτό. Δὲν εἶναι μονάχα ἢ σιγὴ ἐκεῖνη πού «φέρει κόσμον». Τὰ λόγια τῶν Γερόντων «στολιζοῦν» τὸν κόσμον.

Στὸ τεύχος τοῦ Ἰανουαρίου δημοσιεύσαμε ἤδη μίαν πρώτη ἀπάντηση τοῦ Χρήστου Ἀθηναίου γιὰ τὸν πατέρα Ἀθανάσιο Χαμακιώτη (τῆς Νερατζιώτισσας). Θὰ ἀκολουθήσουν ὁπωσδήποτε καὶ ἄλλες.

Γνωριμία μὲ τοὺς Γέροντες

Ὁ καθένας ἀπὸ ἐμᾶς, στὸ μέτρο πού τοῦ εἶναι δυνατό, θὰ φροντίσει νὰ γνωρίσει τοὺς Γέροντες καὶ νὰ

ἔλθει σὲ ζωντανὴ ἐπαφὴ μαζί τους. Δὲν εἶναι ὅμως πάντοτε εὐκολὴ ἢ πρόσβαση πρὸς αὐτούς. Τὰ ἐρωτήματα πού περιμένουν ἀπαντήσεις εἶναι ἐπιτακτικά. ‘Ἡ ἀναμονὴ στό... ἀκουστικό μας γίνεται δύσκολη καὶ ἀνυπόφορη. ‘Ἡ ἀναζήτησις ἀπαντήσεων σὲ ἀνάλογα διδλία δὲν εἶναι ἀμοιρὴ προδλημάτων. ‘Ἡ ἐντύφηση σὲ διδλία δὲν μπορεῖ νὰ ἀντικαταστήσει τὸν ζωντανὸ διάλογο μὲ τὸν Γέροντα εἶναι, ὅμως, μίαν παραμυθία, ἰδιαιτέρα τότε, ὅταν ὁ συγγραφέας τοῦ κειμένου ὑπῆρξε ὁ ἴδιος Γέροντας.

Ὁ Γέροντ Ἰερώνυμος τῆς Αἰγίνης ἀναφερόμενος στὸν ἀββᾶ Ἰσαὰκ τὸν Σύρον ἔλεγε ὅτι τὸν εἶχε γιὰ Γέροντά του καὶ προέτρεπε: «Νὰ τὸν ἔχῃς καὶ σύ»³. Γιατί, στὶς περιπτώσεις αὐτές, τὰ γραπτὰ ἀποπνέουν τὸν πνευματικὸ ἐκεῖνο πλοῦτο πού ὑπῆρχε στὶς προφορικὲς συναντήσεις καὶ συμβουλές. Ἐκεῖνο πού συμβαίνει στὴν περίπτωση τοῦ κειμένου εἶναι, ὅτι ἂν αὐτὰ ἔχουν ἀποτυπωθεῖ σὲ γραπτὸ λόγο γιὰ χρῆση περισσοτέρων, τῶν πολλῶν, ὄλων τῶν χριστιανῶν.

Χωρὶς νὰ ἀντικαθιστᾷ τὴν ὁρατὴ παρουσία τοῦ Γέροντα σταλάζει στὴν ψυχὴ δροσοσταλίδες πνευματικῆς πού ἀναπαύουν καὶ εὐφραίνουν. Μὲ τὴν μετάθεσιν πού συμβαίνει ψυχολογικὰ στὸν ἀναγνώστη, αὐτὸς εἴτε μεταφέρεται στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ἐποχῆς εἴτε μεταφέρει τὸν συγκεκριμένο Γέροντα μέσα στό «ταμειον» του. Μελετώντας τὸ ἔργο καὶ τὴ διδασκαλία ἐκεῖνου γιὰ νὰ μεσιτεύσει καὶ νὰ λάβει τὸν ἀναγκαῖο φωτισμὸ ἀκριθῶς ὅπως κάνουμε καὶ σήμερα ὅταν διαλεγόμαστε μὲ ἕναν Γέροντα.

Τότε, τὰ λόγια πού ἀναγινώσκονται, γινώσκονται (πρὸβλ. Πράξεις η' 30), ἔρχονται ὡς θάλασσο καὶ βρίσκουν τρόπο νὰ χαραχτοῦν στὰ φυλλοκάρδια τοῦ ἀναγνώστη, ἔτσι ὥστε ἡ καρδιὰ ὡς κέντρο πνευματικὸ τοῦ ἀνθρώπου νὰ ζωογονήσει ὅλη του τὴν ὑπαρξήν.

Σὲ ἀναζήτησις τέτοιων «Γερόντων»

Ὁ καθένας μας εἶναι καλὸ νὰ ἀναζητήσει καὶ νὰ ἔρει ἕναν τέτοιο Γέροντα, πρό-χειρο, στὸν ὁποῖο θὰ δώσει τὸ χέρι του ὥστε νὰ τὸν χειραγωγήσει μὲ τίς πνευματικῆς ἐμπειρίες καὶ ὁδηγίες πού εἶναι ἐκεῖ καταθεθειμένες. ‘Ἡ γνωριμία μὲ αὐτὸν μπορεῖ νὰ γίνῃ ὕστερα ἀπὸ κάποια σύσταση, ἀπὸ κάποια ὑπόδειξη, μὲ τὴ φανέρωση καὶ τὴν ἐπίδειξη κρυφῶν θησαυρῶν ἀπὸ

κάποιον εμπειρότερο αδελφό. Τότε το συγκεκριμένο βιβλίο γίνεται κι αυτό ένας ταξιδιωτικός οδηγός στο «ταξίδι μιᾶς ἀπέλειωτης μέρας μέσα στη νύχτα» και μᾶς θηματοῖζει ἔξω ἀπ' τὴ μεγάλη νύχτα, καθὼς υπαινίσσεται ὁ ποιητὴς Ν. Β. Καμιδύσης, ὅταν ἀναφέρεται στὸν Ἱερομόναχο Κυπριανό⁴.

Ἔγαν τέτοιο Γέροντα, δῶρο πραγματικά Θεοῦ, ἐπιθυμῶ νὰ προτείνω σὲ σένα, σεβαστὲ και ἀγαπητὲ ἀναγνώστη, στὸ σημερινό μου σημείωμα. Μπορεῖ νὰ τὸν γνωρίζεις, θὰ ἤθελα ὅμως νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ τὸν γνωρίσεις ἀκόμα καλλίτερα. Ὑπάρχουν γνωριμίες και γνωριμίες...

Ἡ περίπτωση τοῦ ἀββᾶ Δωροθέου

Μπροστά μας ἔχουμε ἕναν σεβαστὸ Γέροντα, τὸν ἀββᾶ Δωροθέο, πὸν ἔζησε περὶ τὰ μέσα τοῦ ΣΤ' αἰῶνα. Πέρασε ἀπ' ὅλα τὰ στάδια τῆς δοκιμασίας και τῆς «πρακτικῆς φιλοσοφίας» μαθήτεψε κοντὰ σὲ ὑψηλὰ ἀναστήματα τῆς πνευματικῆς ζωῆς και τῆς τέχνης τῆς καθοδηγήσεως τῶν ψυχῶν. Δάσκαλοι του υπῆρξαν δύο μεγάλες ὁσιακὲς μορφές: ὁ Μεγάλος Γέροντας (ἀββᾶς Βαρσανούφιος) και ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ὁ Προφήτης, στὴ Μονὴ τοῦ ἀββᾶ Σερίδου, μεταξὺ Γάζας και Ἀσκάλωνα, στὴ νοτιοδυτικὴ Παλαιστίνη.

Ἡ μακρὰ αὐτὴ μαθητεία τὸν ἀνάδειξε σπουδαία πνευματικὴ φυσιογνωμία ὥστε νὰ τὸν τοποθετήσουν οἱ μνημονευθέντες πατέρες βοηθὸ τοῦ ἡγουμένου Σερίδου και νὰ τοῦ ἀναθέσουν τὴν ἀκρόαση τῶν λογισμῶν τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς και τὴν πνευματικὴ τους καθοδήγηση. Ἐκεῖνοι ἀναπαύονταν πολὺ και εὕρισκαν μεγάλη βοήθεια κοντὰ του. Πολλοὶ μάλιστα τὸν ἀκολούθησαν ὅταν ἀναχώρησε γιὰ τὴν ἔρημο και τὸν «ἀνάγκασαν» νὰ συστήσει δικό του Μοναστήρι γύρω στὸ 540 μ.Χ. Ὁ ἀββᾶς μόχθησε πολὺ γιὰ τὴ διδασκαλία και τὸν φωτισμὸ τῶν ψυχῶν. Εὐτυχῶς γιὰ μᾶς οἱ διδασκαλίες του αὐτὲς διασώθηκαν και οἱ λόγοι του προσφέρονται ὡς «γλυκιὰ τράπεζα» πρὸς ὅλους μας και μᾶς φιλοξενοῦν.

Τὰ κείμενα τῶν «Διδασκαλιῶν» του εἶτε στὸ πρωτότυπο εἶτε σὲ μεταφράσεις ἔθρεψαν πολλοὺς ὁδηγώντας τους σὲ δρόμους σωτηρίας. Μένουμε ἐκπληκτοὶ μπροστὰ στὴ διαχρονικὴ ἀξία τοῦ λόγου του, πὸν παραμένει πάντα ἐπίκαιρος ἀπὸ τότε πὸν γράφτηκε μέχρι σήμερα. Στὴν ἀνθρώπινη ἐγγύτητα τοῦ λόγου του γιὰ τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο συμβάλλει και ἡ πολὺ προσεγγισμένη ἔκδοση τοῦ ἀρχαίου κειμένου, ἡ ἐπιμελημένη εἰσαγωγὴ και γλαφυρὴ μετάφραση μαζί με σχόλια και πίνακες, ἀπὸ τίς φιλόθες ἀδελφές τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα στίς ἐκδόσεις τους «Ἐτοιμασία» (Ἀθήνα: 1981, 476 σ.): «Ἀββᾶ Δωροθέο, Ἔργα Ἀσκητικά».

Μυριόμορφος οἰκονομία γιὰ ὅλους

Οἱ διδασκαλίες αὐτὲς παράλο πὸν γράφτηκαν γιὰ μοναχοὺς ἀφοροῦν σ' ὅλους μας. Πάνω σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο εἶναι χαρακτηριστικὰ αὐτὰ πὸν παρατηρεῖ ὁ ἄγνωστος

σὲ μᾶς μοναχὸς στὴν Ἐπιστολὴ του πὸν συνόδευε τὴν ἀποστολὴ τῶν Λόγων τοῦ ἀββᾶ Δωροθέο πρὸς ἀδελφὸ πὸν τοὺς εἶχε ζητήσει (παράγραφος 6, σ. 47) :

«Ὅσοι ἐντροφᾶτε στὰ κείμενα τοῦ ἀββᾶ θ' ἀντιληφθεῖτε εὐκόλα μὲ ποῖο τρόπο ζωῆς και μὲ ποῖα μακάρια πολιτεία ὁδηγήθηκα ἀπὸ τὴ θεία Πρόνοια —πὸν οἰκονομεῖ τὰ πάντα— πρὸς τὴ θεία διδασκαλία και τὴν πνευματικὴ παρακολούθηση τῶν ψυχῶν, ὁ συμπαθὴς ἐκεῖνος και φιλόστοργος πατέρας. Αὐτὸς πὸν εἶναι πραγματικὰ ἀξιος νὰ φωτίζει και νὰ διδάσκει ψυχές, ἐκεῖνος πὸν εἶναι πλούσιος σὲ σύνεση και ἀκόμα πλουσιότερος σὲ συγκατάβαση, ὁ μεγάλος σὴ σοφία και πολὺ μεγαλύτερος σὴν εὐλάβεια, ὁ ὑψηλὸς σὴ θεωρία και ὑψηλότερος σὴν ταπεινωση, ὁ πλούσιος σὴν ἔνθετη ζωὴ και πλουσιότερος σὴν ταπεινὸ φρόνημα, ὁ γλυκὸς σὴν λόγο και γλυκύτερος σὴν ἀναστροφή, ὁ ἐπιστήμονας γιαιτρός γιὰ κάθε ἀρρώστια και θεραπεία, ἐκεῖνος πὸν προσόμοιζε τὴν ἁγία και πολύπλευρη ἐκεῖνη «οἰκονομία» τοῦ Θεοῦ σίτους πλούσιους και σίτους φτωχοὺς, σίτους σοφοὺς και σίτους ἀγράμματους, σίτους ἄνδρες και σίτις γυναῖκες, σίτους γέροντες και σίτους νέους, σίτους θλιμμένους και σίτους χαρούμενους, σίτους ξένους και σίτους οἰκείους, σίτους μοναχοὺς και σίτους ἀγάμους πὸν ζοῦν σὴν κόσμῳ, σίτους ἄρχοντες και σίτους ἀρχομένους, σίτους δούλους και σίτους ἐλεύθερους. Καὶ ἔγινε (στὰ πάντα γιὰ τοὺς πάντες και εἶτι κέρδιζε τοὺς περισσύτερους ἀπ' αὐτοὺς) (Α' Κορινθίους θ' 22)».

Εἶναι, ὅμως, καιρὸς ν' ἀφήσω σὲ σᾶς τὴ γλυκιὰ ἔρευνα ὅλων αὐτῶν. «Δέον... ὅμιν δὲ μάλλον τῆς γλυκειᾶς τούτων ἐρεύνης παραχωρεῖν». Ἄς παρακαλέσουμε, ὅλοι μαζί, τὸν συμπαθὴ και φιλόστοργο Πατέρα νὰ πορευεταί μαζί μας «εὐφραίνων και γλυκαίνων τὴν καρδίαν» μας. Οἱ ποιμαντικὲς στιγμὲς πὸν θὰ ζήσουμε κοντὰ του θὰ εἶναι ἀνεπανάληπτες.

1. Ἡ «Ἀνάπλασις» θέλησε νὰ καταστήσει τοὺς ἀναγνώστες τῆς κοινωνοῦς τῆς ἔρευνας αὐτῆς και ἀναδημοσίευσε τὸ ἄρθρο μου τῆς 1 Μαρτίου 1985, στὸ τεῦχος τῆς Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 1985, σ. 7-8.

2. Ἡ μελέτη τοῦ βιβλίου πὸν συγκεντρώνεται θὰ δημοκλήρωσει εὐρύτερο ἐρευνητικὸ πρόγραμμα πὸν ἀφορᾷ τὴν ὁρθόδοξη συμβουλευτικὴ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερα. Γιὰ μιὰ πρώτη «εἰσαγωγὴ» στὸ ὅλο θέμα, βλ. Α. Μ. Σταυροπούλου, Εἰσαγωγὴ στὴν ὁρθόδοξη συμβουλευτικὴ ποίμαντική, Ἀθήνα 1985, 110 σ., πὸν ἐκδόθηκε μὲ δαπάνες τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ, Ἐπιστημονικοῦ και Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἰωάννου και Ἐριέττης Γρηγοριάδου» σὴ μορφωτικὴ σειρά του.

3. Σωτηρίας Δ. Νούση, Ὁ γέρον Ἱερώνυμος τῆς Αἰγίνης (1883-1966), Ἀθήνα, Ἐκδ. «Ἐπτάλοφος», 1978, σ. 75.

4. Βλ. τὴν ποιητικὴ συλλογὴ Οἱ ἄλλες λέξεις, Ἀθήνα, Ἐκδ. «Τῆνος»: συντροφιά, 1983, σ. 43.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ἔτος εἰρήνης.

1100 χρόνια μετά.

ΤΟ 1986 γεννήθηκε μὲ τις καλλίτερες εὐχές μας. Βρίσκεται ἀκόμα στὰ σπάργανα. Ἀνάδοχός του, ὁ Ὄργανισμὸς Ἠνωμένων Ἐθνῶν. Τὸ ὄνόμασε «ἔτος εἰρήνης».

Στὰ γιορταστικά μὲνύματα ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἡγετῶν, σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο, δέσποσε ἡ εἰρήνη.

Δυστυχῶς, ροσάλγημα ἀκόμη, γιὰ τοὺς κατοίκους πολλῶν διαμερισμάτων τῆς ταλαιπωρῆς ὑδρογείου. Σφαῖρες σφυρίζοντας θανάσιμους σκοπούς, διασχίζουν ὅλα σχεδὸν τὰ μήκη καὶ πλάτη τῆς. Ὅπου δὲν εἶναι «ἐπίσημες», μετὰξὺ ἀντιμαχομένων κρατῶν, εἶναι τρομοκρατικές· ἀκόμη καὶ συγγενοκτόνες. Κι ἔτσι ὅμως κι ἀλλιῶς, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ ἴδιο: αἰμορραγεὶ ἐξακολοθητικά τὸ σῶμα τῆς εἰρήνης.

Οἱ θλιβερὲς διαπιστώσεις γίνονται σήμερα πὸν ὁ καινούργιος χρόνος βρίσκεται ἀκόμα στὸ λίκνο.

Ἄς εὐχηθοῦμε καὶ ἄς προσπαθήσουμε —στὰ μέτρα τοῦ δυνατοῦ— νὰ χτυποῦν εἰρηνικά ὅλου τοῦ κόσμου οἱ καρδιές, ὅταν τὸ «ἔτος εἰρήνης» θὰ ἐκπνέει ἡμερολογιακά. Ἄς εὐχηθοῦμε ἀκόμα, τὰ χρόνια πὸν θὰ τὸ διαδεχθοῦν, νὰ μὴ λέγονται ἀπλῶς, ἀλλὰ νὰ εἶναι «εἴη εἰρήνης».

1100 χρόνια πρὶν.

ΜΙΑ ἰσχυρὴ προσωπικότητα τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας, ἐντάχθηκε πρὶν χίλια ἑκατὸ περίπου χρόνια στὴ θριαμβεύουσα. Ὁ Φεβρουάριος εἶναι ὁ μήνας πὸν φιλοξενεὶ τὴν ἡμέρα τῆς κοιμήσεως ἐνὸς κολοσσοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας.

6 Φεβρουαρίου: Μνήμη τοῦ Ἱ. Φωτίου.

Γεννήθηκε στὴ Βασιλεύουσα γύρω στὰ 810. Μορφώθηκε σφαιρικά, σὲ σημεῖο ζηλευτὸ γιὰ τὴν ἐποχή. Σύντομα ἐφίτασε στὰ ὑπάτα ἀξιώματα τῆς πολιτείας τοῦ πρωτοσπαθαρίου καὶ τοῦ συγκλητικοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ἐκτιμώντας τὴν ἀρετὴ καὶ τὴ σοφία του, τὸν ἐξέλεξε διάδοχο τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου (857). Σὲ μιὰ βδομάδα, ἀπὸ τὴν τάξη τῶν λαϊκῶν, ὁ Φώτιος ἀνέβηκε ἕνα - ἕνα τὰ σκαλοπάτια τοῦ Θρόνου τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου. Ὑστερῶς ἀπὸ ἀλεπάλληλες ταλαιπωρίες ἐξέπνευσε σ' ἕνα μικρὸ νηόκι, κοντὰ στὴ Χαλκηδόνα. Ὁ Ἱ. Φώτιος πέρασε στὴν Ἱστορία σὰν ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ εὐθαρσεῖς πρόμαχους τῆς Ὁρθοδοξίας μας. Καὶ σήμερα, πὸν οἱ καιροὶ εἶναι ἰδιαίτερα «χαλεποί», ἄς ἀνανεώσουμε τὴν ὑπόθεσή μας ὑποκλινόμενοι στὴ μνήμη του: «Ὅν ἀπαρηγόσμενά σε φίλη Ὁρθοδοξία!...».

ΠΑΡΑΘΕΤΟΥΜΕ ἐπιστολὴ πὸν δημοσιεύθηκε λίγες ἐβδομάδες πρὶν, σὲ ἡμερήσια πολιτικὴ ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν:

«Γέμισαν μὲ παραστάσεις τοῦ Καραγκιόζη οἱ Τούρκοι τὴν Ἀγία Σοφία»

Ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἕλληνες, ἔτσι καὶ γὼ πῆγα τὴν περασμένη βδομάδα στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ νὰ θαυμάσω τὴν Ἀγία Σοφία πὸν ἀπστελεὶ τὸ ὄνειρο τῶν περισσοτέρων Ἑλλήνων.

Φανταστῆτε, ὅμως, τὴν ἐκπληξὴ πὸν ἀντιμετώπισα ὅταν, στὴν εἴσοδο τοῦ Ναοῦ, εἶδα νάχουν τοποθετηθεῖ τρία ταμιπλῶ διαστάσεων 2X3 μέτρων, στηριγμένα σὲ τρίποδες μὲ παραστάσεις τοῦ... ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ!! Μάλιστα! καλὰ διαβάξετε... Ὁ Καραγκιόζης καὶ τὸ κολητήρι, μαζὶ μὲ ἄλλες τέτοιες φιγούρες, μέσα στὸν ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας!

Αὐτὸ ἄς τὸ μάθουν ὅσοι ἄλλοι Ἕλληνες ἔχουν σκοπὸ νὰ ταξιδέψουν, γιὰ νὰ ξέρουν τί τοὺς περιμένει νὰ δοῦν...

Γιὰ τὴν ἱστορία, ἀναφέρω ὅτι στὸ δικό τους ναὸ οἱ Τούρκοι, τὸ μπλὲ τζαμί, ὄχι μόνον παραστάσεις Καραγκιόζη δὲν ἔχουν ἀλλὰ σὲ ὑποχρεώνουν νὰ βγάλεις τὰ παπούτσια σου γιὰ νὰ μπεις μέσα!...

Α. Α., Οἰκονομολόγος.

Τί μένει νὰ προσθέσουμε;

Καὶ πάλι τὰ ἐρτζιανά...

Ο ΤΥΠΟΣ μᾶς πληροφορεῖ πὸς ἡ νέα κυβέρνηση τῆς Πορτογαλίας «προτείνει νὰ δώσει στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία ἕνα τηλεοπτικὸ δίκτυο γιὰ νὰ τετρατίσει τὸ κρατικὸ μονοπώλιο στὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης». Κυβερνητικὴ δήλωση ἀναφέρει ὅτι «ἡ κυβέρνηση ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἔπαιξε ἕνα πολὺ σημαντικὸ ρόλο στὴν Ἱστορία τῆς Πορτογαλίας στὴ διάρκεια τῶν αἰώνων καὶ ὅτι εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ζωντανοὺς θεομοῦς τῆς κοινωνίας μας».

Τὸ δημοσίευμα μᾶς προκάλεσε —μὲ τὴν καλὴ ἐννοια— νὰ ὑπενηθίσουμε μὲ τὴ σειρά μας ὅτι ἀρκετὰ χρόνια τώρα συζητεῖται ἡ ἴδρωση ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ στήλη ἔχει ἀναφερθεῖ στὸ θέμα (15.3.85) μὲ τίτλο «ἐδῶ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς...». Μήπως καὶ σήμερα πρέπει τὸ ζήτημα ν' ἀναζητηθεῖ;

1. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΔΡΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Στὴν προσπάθεια ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας νὰ «δικαιώσουν» τὴν ἀποστολή τους ἀριθμῶντας φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς «ἀλλοτριώσεως» τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἀποστολῆς των ὡς ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας. Ὅχι πὼς τὰ ἔργα αὐτὰ δὲν εἶναι, ὅσυχως, ἀκόμη ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητα, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὀφείλουν νὰ ἀποτελέσουν κυρίως μέλημα τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ λαϊκοὶ δὲν «λειτουργοῦν» μὲ θάσι τίς εὐαγγελικὰς ἐπιταγὰς καὶ τὴν πραγματικότητα τοῦ μέλους τῆς Ἐκκλησίας, δημιουργοῦνται κενὰ πού πρέπει νὰ καλυφθοῦν.

Σήμερα ὑπάρχει ἡ ἀντίληψι τοῦ κοινωνικοῦ κράτους: τοῦ κράτους πού ὀφείλει νὰ ἀσκήσῃ κοινωνικὴ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ δικαιοσύνη. Αὐτὴ ἡ νέα πραγματικότητα στὴν ἱστορία τῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Ἰδιαίτερα στὴ χώρα μας, τὸ σύστημα σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ πολιτείας μαρτυρεῖ πὼς καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ πολιτεία ὑπηρετοῦν τὸν ἴδιο λαὸ καὶ οἱ προσπάθειές των ὀφείλουν κάπου νὰ συναντῶνται καὶ νὰ μὴ παρουσιάζουν «συγκρούσεις».

Ἔργο τῆς πολιτείας δὲν εἶναι νὰ «στριμώξει» τὴν Ἐκκλησία σὲ κάποια «γωνία» ἢ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ θεμέλιο τῆς ἐνότητος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι τὸ «εἰς ἔν Χριστῷ», μὲ ἄλλες «ἀξίες», πού φυσικὰ ἀλλάζουν μὲ τὴν μεταβολὴ τῆς «κυβερνητικῆς ἰδεολογίας», ἀλλὰ νὰ σεβασθῇ τὴν προσωπικότητα τῶν πιστῶν, πού δὲν νοεῖται ξέχωρα ἀπὸ τὴν πνευματικὴ τους ζωὴ στὰ πλαίσια τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πολιτεία δὲν καλεῖται νὰ ἀσκήσῃ «φιλανθρωπία» καὶ θὰ ἦταν πραγματικὰ «ντροπὴ» γιὰ τὴν πολιτεία νὰ θελήσῃ νὰ μονοπωλήσῃ τὴν «φιλανθρωπία», ἀντὶ νὰ ἀποδώσῃ κοινωνικὴ δικαιοσύνη καὶ νὰ ἀσκήσῃ κοινωνικὴ πολιτικὴ.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἔργο τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι νὰ ἀγνοήσουν τὴν φροντίδα τῆς πολιτείας γιὰ τὴ λύσι τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων καὶ νὰ ζητήσουν νὰ τὴν ἀνταγωνισθοῦν σ' αὐτὸ τὸν τομέα, ἀλλὰ νὰ προσφέρουν στὰ ἰδρύματα τῆς πολιτείας τὴν «ψυχὴν», τὸ «πνεῦμα», μέσω τῶν ἐργαζομένων σ' αὐτὰ τὰ ἰδρύματα, πού στὸ σύνολό τους σχεδὸν εἶναι ἀσφαλῶς ὀρθόδοξοι χριστιανοί.

Ἐνα συνειδητὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας δὲν μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ τὴ ζωὴ του σὲ ἐκκλησιαστικὴ καὶ κοσμικὴ σὲ ἰδιωτικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ. Ὁ Χριστὸς μᾶς θέλει μέσα στὸν κόσμον, χωρὶς ὅμως νὰ γίνουμε οἱ ἴδιοι

κόσμος. Ἀποστολή μας εἶναι νὰ μεταμορφώσουμε τὸν κόσμον, δηλαδὴ νὰ τὸν διακονήσουμε!

Ἄν οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας μπορέσουν νὰ παρουσιάσουν πλοῦσια καὶ ἀξιοζήλευτη κοινωνικὴ καὶ φιλανθρωπικὴ δράσι, ὅμως δὲν καταφέρουν νὰ μεταμορφώσουν ἐκείνους πού ἐργάζονται στὰ κοινωνικὰ ἰδρύματα τῆς πολιτείας, ὥστε νὰ ἀσχοῦν τὸ ἔργο τους ὡς διακονία καὶ ὄχι μὲ τὴν ἀπλὴ ιδιότητα τοῦ μισθοῦ ὑπαλλήλου τοῦ κράτους, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς οἱ ποιμένες αὐτοὶ ἀπέτυχαν στὸ ἔργο τους καὶ τὰ «πιστοποιητικὰ» πού ἐπικαλοῦνται γιὰ τὴ δικαίωσι τῆς ὑπάρξεώς τους δὲν λογαριάζονται μὲ τὸ μέτρο πού ἐκείνοι νομίζουν.

Οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας πού ὑπηρετοῦν σὲ διάφορες θέσεις εὐθύνης, στίς ὁποῖες τοὺς τοποθέτησε τὸ κράτος, δὲν περιμένουν νὰ λήξῃ τὸ ὥραριο ἐργασίας των γιὰ νὰ ἐργασθοῦν τὰ ἔργα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ αὐτὸν τὸν κανόνα δὲν ἐξαίρεται κανεὶς, οὔτε οἱ ἴδιοι οἱ κυβερνήτες, στὴν περίπτωσι πού οἱ ἴδιοι προσδιορίζουν τὸν ἑαυτὸ τους μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ ὀρθόδοξου χριστιανοῦ. Κάθε ἐπιτυχία στὸ ἔργο τους, ἐφ' ὅσον ἐμποροῦνται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἔργο καὶ ἐπιτυχία τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ κάθε ἀποτυχία ὀφείλεται στὸ ὅτι στὸν τομέα τῆς εὐθύνης τους λησιμνησαν νὰ ἐνεργήσουν μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ «εἰς ἔν Χριστῷ» καὶ «ἀλλήλων μέλη», μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ χριστιανοῦ, πού ἔλαβε τὸ δικό του χάρισμα γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ ἔθνος καὶ τὸν λαὸ, ἀνεξάρτητα ἀν ὅλοι μέσα σ' αὐτὸν τὸν λαὸ ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησία ἢ ὄχι.

Ἀποστολὴ τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι νὰ ἀντικαταστήσουν τοὺς πολιτικοὺς στὴν ἀσκήσι τῆς «πολιτικῆς διακονίας» ἢ τοὺς κρατικούς κοινωνικούς λειτουργοὺς στὴν ἀσκήσι τῆς δικῆς τους διακονίας, ἀλλὰ νὰ τοὺς καταρτίσουν εἰς ἁγίους· τότε τὰ ἔργα τους θὰ εἶναι πραγματικὰ τὰ ἔργα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄν οἱ λειτουργοὶ τοῦ κράτους, πού εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας, ἢ οἱ λειτουργοὶ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν φορέων, διαχωρίσουν τὸ δικό τους ἔργο καὶ τὸ ἀντιπαράβωλουν μὲ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, τότε θὰ ἀρχίσουν κι αὐτοὶ νὰ ρωτοῦν, «τί κάνει ἡ Ἐκκλησία», χωρὶς νὰ ἀντιλαμβάνονται πὼς μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἀποξενώνουν τοὺς ἑαυτοῦς των ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἐξωθοῦν τοὺς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας σὲ «ἀλλοτριώσι» ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἀποστολή τους καὶ μεταβάλλουν τὴν Ἐκκλησία σὲ «ὑπηρεσία», πού ἡ ἀποστολή της ἐξαντλεῖται στὴ θεραπεία κοινωνικῶν προβλημάτων αὐτῆς ἐδῶ τῆς ζωῆς. Αὐτὸ φυσικὰ σημαίνει προδοσία τοῦ εὐαγγελίου τῆς Ἐκκλησίας.

ΟΙ ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΣΑΜΨΩΝ*

(Κριτ. ιγ' 1-ιστ')

Του ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ (†)

«Αποθανέτω ψυχή μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων».

«25 Καὶ ὅτε ἠγαθύνθη ἡ καρδιά αὐτῶν καὶ εἶπαν· καλέσατε τὸν Σαμψὼν ἐξ οἴκου φυλακῆς καὶ παιζάτω ἐνώπιον ἡμῶν. Καὶ ἐκάλεσαν τὸν Σαμψὼν ἐξ οἴκου δεσμωτηρίου καὶ ἐπαιξεν ἐνώπιον αὐτῶν καὶ ἐρράπιζον αὐτὸν καὶ ἔστησαν αὐτὸν ἀνὰ μέσον τῶν κίωνων. 26 Καὶ εἶπε Σαμψὼν πρὸς τὸν νεανίαν τὸν κρατοῦντα τὴν χεῖρα αὐτοῦ· ἄφες με καὶ ψηλαφήσω τοὺς κίονας, ἐφ' οἷς ὁ οἶκος ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐπιστηριχθήσομαι ἐπ' αὐτούς».

Ἡ χαρὰ τους δὲν θὰ ἦταν ὀλοκληρωμένη ἂν δὲν εἶχαν καὶ τὸν ἴδιο τὸ Σαμψὼν στὴ μέση, θέαμα πού θὰ τὴν ἀποκορύφωνε. Ἔστειλαν λοιπὸν οἱ ἄρχοντες τῶν Φιλισταίων νὰ τὸν φέρουν στὸ ναὸ τοῦ Δαγῶν ἀπὸ τὴ φυλακῆ. Τὸν ὀδηγοῦσε, ἔχοντάς τον πιασμένο ἀπὸ τὸ χέρι, ἓνα παιδόπουλο.

Σὰν τὸν ἔφεραν στὸ ναὸ, ἄρχισαν νὰ τὸν σπρώχνουν ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, ἀνίκανο ν' ἀντιδρᾷ, μιὰ καὶ δὲν ἔδλεπε.

Φαίνεται ὅτι ἤξερε ἀπὸ ἄλλοτε πῶς ἦταν διαρρυθμισμένο τὸ ἱερὸ τοῦ ψεύτικου θεοῦ. Συγκεκριμένα, ὅτι στηρίζονταν τὸ σῶμα καὶ ἡ ὀροφή του σὲ δύο κίονες. Μέσα στὸ πηχτὸ σκοτάδι πού τὸν τύλιγε, τοὺς ἀναζήτησε. Μιά ξαφνικὴ ιδέα εἶχε λάμψει στὸν ἀναστατωμένο του νοῦ. Τοὺς χρειαζόταν. Κάθε ράπισμα πού ἀόρατα χέρια τοῦ κατέφεραν, τοῦ κάρφωναν αὐτὴ τὴν ιδέα πρὸ θαθειά.

Λέει λοιπὸν στὸν τρυφερὸ συνοδό του: «Κάπου ἐδῶ εἶναι οἱ κολόνες. Πλησιάσε με σ' αὐτὲς καὶ ἄφησέ με ν' ἀπλώσω τὰ χέρια μου πάνω τους. Θὰ τίς ἔχω ἔτσι σὰν ἀποκοῦμπι».

Εἶπε φέμματα. Δὲν σκόπευε νὰ τίς χρησιμοποιήσει σὰν ἀπλὸ ἀντιστύλι. Ἄλλος ἦταν ὁ στόχος του. Ὁλέθριος γιὰ τοὺς συναγμένους ἐκεῖ μέσα Φιλισταίους, πού ἦταν πάμπολλοι.

«27 Καὶ ὁ οἶκος πλήρης τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν καὶ ἐκεῖ πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐπὶ τὸ δῶμα τρισχίλιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, οἱ θεωροῦντες ἐν παιγνίαις Σαμψὼν».

Κατάμεστος ἀπὸ κόσμος ἦταν ὁ ναός, πού εἶχε μεταμορφωθεῖ, ἀπὸ τόπος λατρείας, σὲ θέατρο. Οἱ πολιτικὲς καὶ θρησκευτικὲς ἀρχὲς φάνταζαν φορώντας πο-

λύχρωμα καὶ χρυσοστόλιστα ρούχα. Καὶ οἱ ὑπόλοιποι, ὁ λαός, ἐκπροσωπούμενος ἀπὸ τὰ δύο φύλα, μάζα πλατειά. Ὁλόκληρο μελισσολόι, πού βούιζε γύρω ἀπὸ τὸ θύμα. Ὅλοι τὸ ἀποδοκίμαζαν, τὸ δνείδιζαν ἀσπλαγχα, τοὺ φέρνονταν μὲ ἀπάνθρωπη σκληρότητα. Ἀποκόμιζαν ἱκανοποίηση ἀπὸ τὸ διασυρμό του, τὸ ἐλεεινὸ πῆγαιν' - ἔλα του κάτω ἀπὸ τὰ πλήγματα πού δεχόταν, πάντα αἰφνιδιασμένο.

Οἱ ἄδειες κόγχες τῶν ματιῶν, στερημένες τὴ λάμψη τοῦ θυμοῦ πού φλόγιζε τὴν καρδιά του, δὲν φόβιζαν κανένα.

Μάτια ὅμως εἶχε καὶ ἄλλα, αὐτὰ ἄθικτα. Τοῦ ἐσωτερικοῦ του ἀνθρώπου. Θωροῦσαν ἓναν ἄλλο κόσμο, πρὸ ὑπαρκτοῦ ἀπὸ τὸν παρόντα. Σὰν ἐκεῖνα τοῦ Δαβὶδ, πού, μετὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια, δλέποντας στὴ ζωὴ του ἀσπαίρουσα τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ, ἔλεγε μὲ ἀκράδαντη πεποίθηση: «Ἰσχυρὸς Κύριος ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί, παιδεύων λαοὺς ὑποκάτω μου καὶ ἐξάγων με ἐξ ἐχθρῶν μου καὶ ἐκ τῶν ἐπεχειρομένων μοι ὑψώσεις με, ἐξ ἀνδρῶν ἀδικημάτων ρύση με» (Β' Βασ. κδ' 48,49).

Τὴν ἴδια θεβαιότητα ἐκφράζουν καὶ τὰ λόγια πού θγαίνουν τώρα ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Σαμψὼν. Λόγια γενναῖα, ἀλλὰ καὶ ταπεινά, κλαμμένα.

«28 Καὶ ἔκλαυσε Σαμψὼν πρὸς Κύριον καὶ εἶπεν· Ἄδωναῖέ Κύριε, μνήσθητι δὴ μου νῦν καὶ ἐνίσχυσόν με ἔτι τὸ ἄπαξ τοῦτο, Θεέ καὶ ἀνταποδώσω ἀνταπόδοσιν μίαν περὶ τῶν δύο ὀφθαλμῶν μου τοῖς ἀλλοφύλοις».

«Ὅσο καὶ ἂν σοῦ ἔφταιξα, δὲν σ' ἐγκαταλείπω. Ἐξακολουθῶ νὰ σοῦ ἔχω παρρησία. Ἡ πυξίδα τῆς ψυχῆς μου εἶναι ἀκόμη στραμμένη σὲ σένα, τὴν πηγὴ τῆς δυνάμεις μου καὶ τῆς χαρᾶς μου. Τὸ κακὸ θὰ ἦταν νὰ εἶχες πάψει πρὸς νὰ με περιβάλλεις μὲ τὸ ἐνδιαφέρον σου. Τότε, θὰ ἦμιον ὀριστικὰ χαμένος».

Μπορεῖ νὰ λογαριάζομαι «ὄνειδος ἀνθρώπων» (πρβλ. Ψαλμ. κα' 7). Μπορεῖ νὰ πορεύομαι σὲ θανάσιμο σκοτάδι. Ὅμως «οὐ φοβηθήσομαι κακὰ, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ» (Ψαλμ. κδ' 4). Σὲ νιώθω δίπλα μου. Οἱ ἀνθρωποὶ μὲ παράτησαν, ὄχι ὅμως σὺ. Μένεις, ἔχω μέσα μου τὴν πληροφορία τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, στοργικὸς συμπαροστάτης τοῦ τέκνου σου. «Πρὸς σέ, Κύριε, δοῶ» (πρβλ. Ἰωὴλ α' 19).

Ἄδιστακα λοιπὸν σ' ἐπικαλοῦμαι, προστρέχω στὴ βοήθειά σου τὴν πανσθενή. Γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ, σοῦ ζητῶ νὰ ἐκδικηθεῖς γιὰ μένα. Πῶς; Ἰκαγώνοντάς με

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 26 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1-2 τεύχους.

νά πληρώσω στους Φιλιισταίους τὸ κακὸ πού μου ἔκα-
ναν. Νά τοὺς ντροπιάσω καὶ νά τοὺς ἀφανίσω.

Δυὸ μάτια μου ἔδγαλαν. Μιά ἢ ἐκδίκησή μου. Νά
τοὺς στείλω στὸν ἄδη μονομαίας.

Ἡ προσευχή του, ἀπὸ πρώτη ὄψη μοιάζει ἐγωϊστι-
κή. Τί ζητᾷ; Κάτι πού ἀφορᾷ τὸν ἴδιο. Νά ξεπλυθεῖ
τὸ ὄνειδος πού τοῦ κεντᾷ τὸ φιλότιμο. Δὲν φαίνεται νά
σκέπτεται ἄλλον ἀπὸ τὸν ἑαυτό του.

Ἄσχημη προϋπόθεση ὅταν μιᾶ κανεὶς στὸν Ὑψι-
στο. Περιορίζει τὶς πιθανότητες ἀνταπόκρισης. Γιατί
ἢ Βίβλος, μὲ γεγονότα καὶ μὲ λόγια, τὸ διδάσκει. Δὲν
ἀκουγόμαστε ὅταν μέλημά μας μοναδικὸ εἶναι τὸ ἐγώ.
Πρόκειται γιὰ ἐξευτελιστικὴ ἔννοια τῆς θρησκείας.
Ἔχουμε ἀνάγκες προσωπικῆς. Καὶ πρέπει νά κηδο-
μαστε γιὰ τὴν ἱκανοποίησή τους. Ἄλλὰ προέχει ἄλλο.
Ἡ μέριμνα γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Γίος του μᾶς τὸ
διασφαιρῆ μὲ ἀπόλυτο τρόπο. Μὴν κατατρίβεστε, λέει,
μὲ αἰτήματα πού ἐξυπηρετοῦν σὰς τοὺς ἴδιους. «Πλὴν
ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα προσ-
τεθήσεται ὑμῖν» (Λουκ. ιβ' 31). Πρέπει λοιπὸν νά σέ
διακατέχει ἡ θεία νοστροπία. Τὰ αἰσθήματά σου καὶ
οἱ βλάβεις σου νά εἶναι στραμμένα πρὸς τὴν ψυχὴ ἀπὸ
σένα, στὸν οὐρανὸ.

Μὰ ἡ προσευχὴ τοῦ Σαμιψὼν ἦταν πράγματι παρά-
ταιρη, ἄστοχη; Δὲν πρέπει νά ἦταν. Μπορεῖ νά εἶχε
θέμα τὸν ἑαυτό του. Ἄλλὰ ὁ ἴδιος πού ἦταν τοποθε-
τημένος; Μὲ τί συνφαινόνταν ἡ ὑπαρξή του, ἡ ζωὴ του;

Καμμιὰ ἀμφιβολία. Ὅτι εἶχε πάθει, τὸ εἶχε πάθει
ὕπηρετώντας τὸν Κύριο. Τὰ δεινὰ ἔπου περιήλθε, ἦταν
ἀγκάθια στὸ ῥόδο τῆς ὀλοφύχης ἀφασίωσης. Ἡ θλίψη
του, ἀντίτιμο ἀδίστακτης πίστεως. Ἀνιδιότελης, ἀγνῆς
ἀπὸ κάθε κηλίδα προσωπικῶν ἀπολαβῶν.

Εἶχε ἀποκριθεῖ μὲ ζέση, μὲ εὐζωνη διάθεση, στὰ
ἄνωθεν λόγια, πού ἤχουσαν σὲ κάθε ἐποχή: «Καὶ ἔσται
ὁν τρόπον ἦτε ἐν κατάρᾳ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὁ οἶκος Ἰού-
δα καὶ οἶκος Ἰσραὴλ, οὕτω διασώσω ὑμᾶς καὶ ἔσεσθε
ἐν εὐλογίᾳ· θαρσεῖτε καὶ κατισχύετε ἐν ταῖς χερσὶν
ὑμῶν» (Ζαχ. η' 13).

Πρόσφερε τὴν ἀνδρεία του καρδιὰ καὶ τὰ δυνατὰ
του χέρια στὸν ἀγαπημένον ἀπὸ τὸν Κύριον λαόν. Ἐκτέ-
θηκε, ἀψηφώντας κάθε ἐφιαλτικὸ ἐνδεχόμενο, στὸ θα-
νάσιμον κίνδυνον καὶ τοὺς λογῆς - λογῆς κόπους καὶ τα-
λανισμούς.

Μιλώντας λοιπὸν γιὰ τὸν ἑαυτό του, δὲν πάσχει
ἀπὸ νοσηρὴ ἐσωστρέφεια. Ἐλκύει τὴν εὐμένεια τοῦ
ἀθλοθέτη του. Γέρνει τοὺς οὐρανοὺς, κάνοτάς τους νά
στήγουν αὐτί. Εἶναι τὸ ἴδιο συμπαθῆς ὅπως καὶ ἄλλο-
τε, πρὶν ἀπὸ τὰ ὀλισθήματα πού τὸν θαραίνου. «Κα-
θὼς ἦν ποιῶν ἐμπροσθεν» (πρβλ. Δαν. στ' 10). Ὁ ἐλε-
γειακὸς τόπος του τί σημαίνει; Μετάνοια, πένθος καὶ
συντριβή. Μοιάζει μ' ἐκεῖνον τοῦ Τελώνη, πού καρπὸς
του στάθηκε ἡ δικαιοσύνη.

Εἶναι πράγματι φοβερό, ἀνυπόφορον νά πέσεις στὴν
ἀμαρτία. Νά λυπήσεις τὸ Ἅγιο Πνεῦμα (πρβλ. Ἐφ.
δ' 30). Ἀναθυμούμενος τί ἔκανες, δὲν τὸ ξεχνᾷς. Οἱ τύ-
ψεις, σὰν τὶς μυθικὲς Ἐρινύες, δὲν σέ ἀφήνουν νά τὸ

παραμερίσεις. Ἄλλο δὲν κάνεις παρὰ νά «μερμινᾷς»
γιὰ τὴν κηλίδα αὐτὴ καὶ νά ἐπιδιώξεις τὸ σῆσιμό
της (Ψαλμ. λζ' 19). Μὲ τὰ δάκρυά σου καὶ μὲ τὴ
θεία χάρη.

Ἄλλὰ αὐτὴ ἡ μαύρη ψυχικὴ κατάσταση δὲν εἶναι
ἐξουθένωση. Τὸ γεγονός ὅτι ἔφταιξες, ἔστω καὶ πολὺ,
πρέπει νά τὸ δεῖς, ἀν πιστεύεις στὸν ἀληθινὸ Θεόν, σὰν
πηγὴ αἰσιοδοξίας καὶ ὄχι ἀπάγνωσης. Ἀπ' αὐτὴ τὴν
ἀποψη, ἀν ἁμάρτησες, εἶναι καὶ κάτι εὐχάριστο. Ἄλ-
λο ἢ λύπη πού ἐμπνέει ἡ συναίσθησις καὶ ἄλλο ἢ ἀπελ-
πισία πού ἐνσπείρει ὁ Διάβολος.

Ὅπως στὴν περίμετρο ἐνὸς κύκλου, τὰ δυὸ πρὸ
μακρινὰ μεταξὺ τοὺς σημεῖα συμπύπτουν, ἔτσι συμβαί-
νει μὲ τὸν Κτίστη μας καὶ μᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Ἐ-
κεῖνος, ἐπειδὴ εἶναι ὁ Ἅγιος καὶ ὁ Ἄμωμος, ἀπέχει
ὅσο κανεὶς ἄλλος ἀπὸ τὸν κάθε κρματισμένο. Ἄλλὰ
ἐπίσης, ἐπειδὴ εἶναι ἡ Ἀγάπη, θρίσκεται τόσο κοντὰ
τοῦ ὅσο κανεὶς ἄλλος.

Τὸ ὅτι εἴμαστε φορτωμένοι μὲ ἐνοχλή, δὲν πᾶει νά
πεῖ ὅτι φεύγει ἀπὸ μᾶς, ἀλλά, ἀπεναντίας ὅτι θέλει,
ἀκριβῶς γι' αὐτό, νά ἔλθει πρὸς ἐμᾶς. Τὸ ὅτι μᾶς θα-
ραίνουν ἀγόνισες πράξεις, δὲν κάνει βέβαιο ὅτι περιμέ-
νει στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου ἢ ἀπώλεια, ἀλλά ἀντίθετα
μὰ νίκη μεγάλη καὶ ἕνας λαμπρὸς στέφανος.

Ὅσο μεγαλύτερες εἶναι οἱ δυσχέρειες, τόσο πρὸ
μεγάλῃ εἶναι ἡ ἀμοιβὴ σ' ἐκεῖνον πού θὰ τὶς ξεπερά-
σει. Ἰσχυρὸς ὁ ἀντίπαλος; Ἀκριβὸς ὁ κότινος πού θὰ
στολίσει τὸ μέτωπον τοῦ καλοῦ ἀθλητῆ.

Ὅποιος ἔχει μεγάλο παθητικὸν στὴν πνευματικὴ
του ζωὴ, δὲν πρέπει λοιπὸν νά ποθηθεῖ καὶ νά παρα-
συρθεῖ στὴν ἀδουλία καὶ τὴ μελαγχολία, ἀλλὰ νά φι-
λοτιμηθεῖ πρὸς τὸν ἀγῶνα ὅπου τὸν καλεῖ τὸ Ἐὐ-
αγγέλιον. Ὁ Παράδεισος θὰ εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολία,
κατὰ ἕνα ἀξιόλογο μέρος, γεμάτος ἀπὸ τέτοιους ἀγω-
νιστῆς. Ἀπὸ ἀνθρώπους δηλαδὴ πού ξεκίνησαν ἀπὸ τὰ
δάθη τοῦ κακοῦ γιὰ νά φθάσουν στὰ ὕψη τοῦ ἀγαθοῦ.
Καὶ αὐτοὶ ἔσως θὰ ἔχουν καλύτερες «μονές» (Ἰω. ιδ'
2) ἐκεῖ. Γιατί πάλεψαν πρὸς τὸ δυνατό, ἀναμετρήθηκαν μὲ
τὸν ἴδιον τὸν Ἐωσφόρον. Δὲν τὸν κατέβαλαν, βέβαια, μο-
νάχα μὲ τὶς δικῆς τους δυνάμεις, ἀλλὰ πρὸ παντὸς μὲ
τὴ συμπαράστασιν τῆς θείας χάριτος. Δὲν ὑπάρχει, πρά-
γματι, καμμιὰ ποσότητα καὶ κανένα εἶδος κακοῦ, πού
νά μὴν ὑπερβάλλονται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, ἐνω-
μένη μὲ τὴν ἀνθρώπινη θέλησιν.

Γιὰ τὸν πιστό, ὁ ἐδῶ κάτω βίος εἶναι κοίστρα,
«πειρατήριον», τόπος δοκιμασίας (Ἰωβ ζ' 1). Χρειά-
ζεται λοιπὸν ἀγῶνας. Ἀγῶνας ἐναντίον τῶν παθῶν καὶ
τῶν ἀδυναμιῶν, πού ἔχουν σωρευθεῖ στὸν καθένα. Σὲ
ἄλλους, αὐτῆς οἱ σικῆς εἶναι πολλές. Σὲ ἄλλους, λίγες.
Ἡ νίκη τῶν πρώτων εἶναι πρὸς ἀξίειπαινη καὶ ἀμείβε-
ται πρὸς πολὺ. Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη πού ἔχουν ν'
ἀντιμετωπίσουν μικρότερες κακῆς ροπές, δὲν κουρά-
ζονται λιγότερον καὶ δὲν καταβάλλουν ἀσήμεντες προσ-
πάθειες. Γιατί τὰ ὑπολείμματα τῆς ἀμαρτίας εἶναι
συνήθως τόσο δύσκολον νά ἐξουδετερωθοῦν.

(Συνεχίζεται)

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἰωάννου Μ. Φουντούλη
Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου
ΛΟΓΙΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ
Β' ἔκδοση, σελ. 391

Ἡ σειρά τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀποστολικῆς Διακο-
νίας μὲ τὸ γενικὸ τίτλο «Λογικὴ Λατρεία» ὅπου ἐντάσσεται καὶ αὐτὸ τὸ ὁμότιπλο βιβλίον, συγκεντρώνει κείμενα θεολογικοῦ - λειτουργικοῦ στοχασμοῦ ποῦ θέ-
λουμε νὰ πιστεύουμε ὅτι συμβάλλουν σὲ μιὰ οὐσιαστι-
κότερη οἰκείωση τοῦ Λόγου.

Ὅταν ἡ «λογικὴ», ἡ πνευματικὴ διάσταση τῆς χρι-
στιανικῆς λατρείας παραθεωρεῖται, ὑπάρχει πάντα ὁ
κίνδυνος ἀποδυναμώσεως, ἐκφυλισμοῦ τῆς λατρείας σὲ
τυπολατρία. Ἡ Ὁρθόδοξη λατρεία διατηρεῖ μιὰ ἀκα-
τάλυτη ἐπικαιρότητα καὶ ζωτικότητα γιὰ κάθε ἐποχὴ
—ἀπὸ τὴν ἀγροτικὴ ὡς τὴν ἠλεκτρονικὴ— καὶ γιὰ κάθε
ἀνθρώπινη κοινότητα ἀπὸ τὴν πιὸ ἀπλὴ ὡς τὴν πιὸ
δυναμικὴ καὶ πολυπλοκὴ. Κέντρο τῆς Ὁρθόδοξης αὐ-
τῆς λατρείας εἶναι ἰδιαίτερα ἡ θεία λειτουργία. Τὰ
γεγονότα ποῦ συνθέτουν τὴν οἰκονομία τῆς Σωτηρίας
—ἀπὸ τὴ Γέννηση ὡς τὴν Πεντηκοστὴ καὶ τὴ Δευτέρα
Παρουσία— εἶναι συγκεντρωμένα καὶ ἀποτελοῦν τὶς
διάφορες φάσεις τῆς Θ. λειτουργίας.

Ὁ συγγραφέας βλέπει τὰ γεγονότα τοῦ λειτουρ-
γικοῦ ἔτους ὄχι μόνον μὲ τὴ «λογικὴ» τοῦ ἐμπείρου
ἐπιστήμονος ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ «λατρευτικὴ» διάθεση
τοῦ πιστοῦ. Αὐτὸς ὁ συνδυασμὸς ἐξασφαλίζει στὸ ἔρ-
γο τὴ μοναδικότητα καὶ τὸ καθιστᾷ πολῦτιμο μελέ-
τημα γιὰ κάθε χριστιανό.

Μιχάλη Κ. Μακράκη

Η ΛΥΤΡΩΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ
ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΦΙΟΝΤΟΡ ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΦΣΚΙ

Σελ. 336

Α' Βραβεῖο λογοτεχνικῆς μελέτης 1985 Ἰδρύματος
«Κατίγκω καὶ Γιώργης Λαυμός».

Ἄφορμὴ γιὰ τὴ συγγραφή τοῦ ἔργου ὑπῆρξε ὁ
ἐορτασμὸς γιὰ τὴ συμπλήρωση ἑκατὸ χρόνων ἀπὸ τὸ
θάνατο τοῦ μεγάλου ρώσου μυθιστοριογράφου καὶ ἀνα-
τόμου τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς Ντοστογιέφσκι. Στὸ προ-
κείμενο, ὁ πόνος, ποῦ συχνὰ σχετίζεται μὲ τὸ κακό,
τονίζεται ὡς τὸ μέσο γιὰ τὴ λύτρωση.

Ὁ πόνος εἶναι ἴσως τὸ κυριότερο θέμα μέσα σ' ὁ-
λόκληρο τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου ρώσου. Αὐτὸ ἐξηγεῖ
γιατί ὁ Ντοστογιέφσκι χαρακτηρίστηκε «συγγραφέας
τῶν δυστυχημένων». «Ὅλες οἱ ἀναλυόμενες ἀπόψεις
γιὰ τὸν πόνον (θεολογικὴ, φιλοσοφικὴ, ἠθικὴ, αἰσθητικὴ
καὶ ψυχολογικὴ) στὴ σύγκριση τοῦ Ντοστογιέφσκι μὲ
ἄλλους συγγραφεῖς τοῦ πόνου, ὅπως ὁ Κίρκεγκωρ, ὁ
Σανταγιάννα, ὁ Στρίνμπεργκ καὶ ὁ Φῶλκνερ, συναρ-

τῶνται ἰδιαίτερα μὲ τὴν πίστη τοῦ διάσημου συγγρα-
φέα στὸ Θεὸ καὶ στὴν Ὁρθοδοξία.

Ἡ ὅλη διαπραγμάτευση τοῦ θέματος σὲ σύνδεση
τόσο μὲ τὴν σκέψη ὅσο καὶ μὲ τὴν προσωπικὴ ζωὴ τοῦ
Ντοστογιέφσκι, θεμελιώνεται ἀπὸ τὸν κ. Μ. Κ. Μ. ἀρι-
στοτεχνικὰ πάνω στὸν «αὐτοβιογραφικὸ» χαρακτήρα
τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου ρώσου. Τὸ ἀφηγηματικὸ γνώ-
ριμο ὕφος τοῦ Μ. Κ. Μ. βοηθᾷ στὴ μεγαλύτερη διασά-
φηση καὶ στὴν καλύτερη αἰσθητοποίηση τῶν ἰδεῶν.
Ἐπιπλέον ἀπὸ τὰ ἐπιλεγόμενα —ποῦ ἀποτελοῦν ἐξαιρετι-
κὴ καὶ λυρικὴ πιστοποίηση τῆς μεγάλης ἀκτινοβολίας
τοῦ Ντοστογιέφσκι— παρατίθεται πολυσέλιδη βιβλιο-
γραφία (ξένη καὶ ἑλληνικὴ) ποῦ μόνη τῆς κάλλιστα
μπορεῖ ν' ἀποτελέσει βιβλίον πολῦτιμο. Πρόκειται γιὰ
μοναδικὴ μελέτη σὲ εἰδικὸ θέμα ὄχι μονάχα στὴν πε-
ριορισμένη ἑλληνικὴ βιβλιογραφία ἀλλὰ καὶ μέσα στὸν
τεράστιο ὄγκο τῆς ξένης βιβλιογραφίας (15.000 περί-
που βιβλία καὶ ἄρθρα).

ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ: ΛΟΓΟΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑ-
ΚΑΡΙΣΜΟΥΣ

Εἰσαγωγή - κείμενο - μετάφραση - σχόλια
Ἀρχιμ. Παγκρατίου Μπρούσαλη (σελ. 235)

Οἱ Μακαρισμοί, ποῦ ὅπως εἶναι γνωστό, ἀποτελοῦν
ἓνα μέρος, καὶ μάλιστα τὸ πρῶτο, τῆς ἐπὶ τοῦ Ὁρους
Ὁμιλίας τοῦ Κυρίου, ἔχουν ἰδιαίτερη ἀπήχηση στὸν
ἄνθρωπο. Τόσο ἡ σύνθεση ὅσο καὶ οἱ λόγοι δημιουρ-
γοῦν τὶς προϋποθέσεις, ὥστε νὰ δονοῦνται οἱ πιὸ εὐαί-
σθητες χορδές τῆς ψυχῆς. Οἱ «λόγοι» τοῦ Ἀγ. Γρηγο-
ρίου Νύσσης —ἐνὸς ἀπὸ τοὺς πιὸ θαυνοῦσες Πατέρες
τῆς Ἐκκλησίας ποῦ ὑπηρετήσαν ἀξιοθαύμαστα τὸ πνεῦ-
μα— στοὺς Μακαρισμούς, ἀποτελοῦν μνημειῶδες ἔργο,
θησαυρὸ πραγματικὸ γιὰ κάθε ἄνθρωπο. Ἡ εἰσαγω-
γὴ, ἡ μετάφραση καὶ τὰ σχόλια ποῦ παραθέτει ὁ γνω-
στὸς λόγιος ἀρχιμ. π. Παγκράτιος Μπρούσαλης, εἰδι-
κευμένος στὸν συγκεκριμένο Πατέρα, περιβάλλουν τὸ
ἔργο μὲ πολῦτιμο μανδύα καὶ τὸ καθιστοῦν μοναδικό.

π. Ἀντωνίου Γ. Ἀλεβιζοπούλου

Η ΣΚΟΠΙΑ:

ΖΩΗΡΟΤΕΡΟ ΦΩΣ Ἡ ΠΥΚΝΟΤΕΡΟ ΣΚΟΤΟΣ;

Β' Ἐκδοση, σελ. 192

Ἡ ὀργάνωση τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωθᾶ» εἶναι
σὲ ὄλους γνωστὴ γιὰ τὶς συνεχεῖς ἀντιφάσεις στὴ δι-
δασκαλία τῆς καὶ γιὰ τὶς περιφημῆς ψευδοπροφητεῖες
τῆς. Πολλοὶ προσπάθησαν νὰ τὶς ἀντικρούσουν μὲ τὴ
βοήθεια τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὅμως τὰ ἀποτελέσματα
δὲν ἦσαν ἱκανοποιητικά. Ἡ ὀργάνωση διαστρεβλώ-
νει τὴ Γραφή καὶ ὑπνωτίζει τοὺς ὁπαδοὺς τῆς.

Ἡ μέθοδος τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἶναι διαφορετικὴ.
Μὲ θάση μιὰ θαυότερη γνώση τῶν ἰδίων τῶν ἐκδόσεων

της Ὁργανώσεως τῶν χιλιαστῶν προχωροῦμε στὴν ἀναίρεση τῆς πλάνης μὲ θάση τὰ δικά τους ἐπιχειρήματα καὶ προσπαθοῦμε ἔτσι νὰ προσφέρουμε οὐσιαστικὴ βοήθεια στοὺς ἀδελφούς, ποὺ ἔπεσαν στὰ δίχτυα της.

Ὅμως μὲ τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν ἀπευθυνόμαστε μόνο στοὺς «μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά». Θέλουμε ἀκόμη νὰ προβληματίσουμε ταλαντευομένους ὀρθοδόξους, νὰ ἀποτρέψουμε τὴν ὑποδούλωσή τους στὴν Ὁργάνωση, γιὰ τὴν ὁποία κάνουμε λόγο». (Ἀπὸ τὸν Πρόλογο).

Τατιάνας Γκορίτσεβα

ΠΩΣ ΒΡΗΚΑ ΤΟ ΘΕΟ ΣΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Αὐτομαρτυρία μιᾶς καθηγήτριας τῆς φιλοσοφίας στὸ Λένινγκραντ.

Β' ἔκδοση, σελ. 112

Τὸ βιβλίον ποὺ ἐξαντλήθηκε, στὴν πρώτη του ἔκδοση, σὲ λιγότερο ἀπὸ ἕνα χρόνο.

Γραμμένο ἀπὸ τὴν Τ. Γκορίτσεβα, καθηγήτρια φιλοσοφίας. Τῆς ἀνατέθηκε νὰ διδάξει μαρξιστικὴ φιλοσοφία στὴν Ἰατρικὴ Σχολὴ τοῦ Λένινγκραντ. Παράλληλα δίδασκε ὑπαρξιστικὴ φιλοσοφία στοὺς φοιτητές της. Ὁ Σάρτρ καὶ ὁ Καμὺ δὲ μπόρεσαν νὰ τῆς δώσουν τὸ νόημα τῆς ζωῆς. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἀναζήτησε μάταια στὴ Γιόγκα. Τελικὰ ἀνακάλυψε τὸ Θεὸ καὶ τὴν Ὁρθοδοξία. Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀρχὴ μιᾶς νέας ζωῆς ποὺ ἀναγεννήθηκε κοντὰ στοὺς «στᾶρες» καὶ ἡ ὁποία δὲν τῆς ἔδωσε μόνο χαρὰ, ἀλλὰ δημιούργησε κι ἐχθρότητες ποὺ τὴν ἀπέκοψαν ἀπ' ὄλους τοὺς δεσμούς της.

Στὸ συναρπαστικὸ αὐτὸ βιβλίον περιγράφει τὰ διάφορα στάδια τοῦ χριστιανικοῦ της «γίγνεσθαι». Παράλληλα ἐκφράζει τὶς ἐνδιαφέρουσες ἐντυπώσεις της ἀπὸ τὴν πρώτη συνάντησή της μὲ τὴ «χριστιανικὴ Δύση».

Ἀρχιμ. Νικολάου Πρωτοπαπᾶ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΕΝΑ ΝΕΟ

Σελ. 48

Ἡ ἐποχὴ μας εὐνοεῖ τὸ διάλογο. Ὁ μονόλογος τείνει νὰ ἐξαλειφθεῖ.

Τὸ βιβλίον —σὲ «μέγεθος εὐσύννοπτον»— εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος ἕνας διάλογος. Ἄμεσος. Ἐνδιαφέρων. Ἀνεπιτήδευτος. Ἀνυστερόθουλος. Φιλικός. Διαλέγονται ἕνας νέος «τῆς ἐποχῆς» μὲ τὰ προβλήματα, τὶς ἀνησυχίες, τὰ ἐρωτηματικά, τὸ ἄγχος καὶ τὴν ἀγωνία του, κι ἕνας μεγαλύτερος, σεβαστὸς φίλος. Τὰ θέματα ποὺ συζητιοῦνται εἶναι ὑπερεποχικά. Ἐν' ἀπ' αὐτά: «Πέθανε ὁ Θεός;». Κάποιο ἄλλο: «Τὸ SEX στὴ λειτουργία τῆς ζωῆς». Ἀκόμα: «Ἀντίσταση στὸν κόσμο τῆς τυραννίας» κ.ἄ.

Τὰ νιάτα εἶναι προβληματισμένα. Ὅχι —ὅπως θέλουν(;) μερικοὶ νὰ τὰ παραστήσουν— προβληματικά. Μ' αὐτὴ τὴ θέση σὰν γνώμονα, ἔχει γραφτεῖ τὸ βιβλίον. Γιὰ νὰ βοηθήσει τὸ νέο μὲ μιὰ ζωντανὴ προσωπικὴ σχέση, νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν παγερότητα τῆς μοναξιάς καὶ νὰ ζήσει τὴ χαρὰ μιᾶς ἀνθρώπινης ἐλεύθερης ἐπικοινωνίας.

Εὐαγγέλου Π. Λέκκου

ΓΑΜΟΣ

Μυστήριο Ἀγάπης

Σελ. 32

Μὲ τὴ μελέτη ἐπιδιώκεται ὑπεύθυνη καὶ σωστὴ ἐνημέρωση στὸ πάντα ἐπίκαιρο —καυτὸ θὰ λέγαμε— θέμα τοῦ Γάμου. Γίνεται λόγος γιὰ τὸ τί εἶναι θρησκευτικὸς γάμος, ποιὰ ἢ σύσταση, ὁ σκοπὸς καὶ ἡ τελετουργία του, πῶς καθιερώθηκε. Ταυτόχρονα, τί εἶναι ὁ πολιτικὸς γάμος καὶ ποιὰ ἢ θέση τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντί του. Παράλληλα, δίνεται ἀπάντηση σὲ ὀρισμένες ἀπορίες καὶ ἐπικρίσεις ποὺ διατυπώνονται συνήθως ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λειτουργῶν της σὲ σχέση μὲ τὸ γάμο.

Μὲ ὅσο γίνεται λιγότερα λόγια, λέγονται ὅσο γίνεται περισσότερα πράγματα. Μὲ σεβασμὸ καὶ συνέπεια πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς θεσμούς. Χωρὶς ἐμπάθεια. Τόσο ὁ περιορισμένος ἀριθμὸς τῶν σελίδων ὅσο καὶ τὸ μικρὸ σχῆμα τοῦ βιβλίου παρέχουν τὴ δυνατότητα τῆς εὐκόλης μεταφορᾶς στὴν «τσέπη» καὶ τῆς γοργῆς ἀνάγνωσης, δίχως τὴν πίεση τοῦ χρόνου, — ἀγαθοῦ στὴν ἐποχὴ μας ὄλο καὶ πιὸ σπάνιου.

Δημήτρη Φερούση

ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΣ

Ἑλληνες ἱεραπόστολοι

Β' ἔκδοση, σελ. 88

Ἱστορικὸ ἀφήγημα γραμμένο μὲ πολὺ σεβασμὸ γιὰ μιὰ εὐαίσθητη περίοδο τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀναφέρεται στοὺς ἀδελφούς Κύριλλο καὶ Μεθόδιο, φωτιστῶν τῶν Σλαύων ποὺ ὄργωσαν κυριολεκτικὰ μὲ τὸ ἀέτρι τοῦ πνεύματος τὶς Σλαυικὲς χώρες. Ὁ σ. μὲ ζωντανὸ ὕφος χειραγωγεῖ τὸν ἀναγνώστη κατὰ τὴν ὁδοιπορία του στὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα τῆς συγκεκριμένης ἐποχῆς. Τὸ βιβλίον κυκλοφόρησε μὲ ἀφορμὴ τὰ 1100 χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Μεθοδίου καὶ ἀγκαλιάστηκε ἀπὸ τὸ πλατὺ κοινὸ, ποὺ γνωρίζει νὰ διακρίνει ἀνάμεσα στοὺς μεγατόνους τοῦ ἐντύπου χάρτου, τὸ ποιοτικὸ βιβλίον.

Κασσιανῆς Πανουτσοπούλου

ΓΟΡΓΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΑΕΤΟΙ

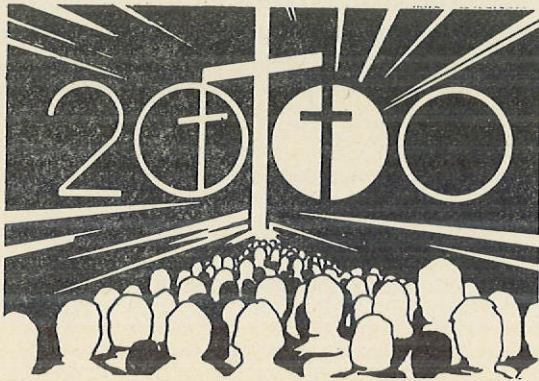
Λαογραφικὰ παραμύθια

(Σειρὰ «Παιδικὸι Ὁρίζοντες», ἀρ. 25, σελ. 205)

Μιὰ ἀνθοδέσμη παραμυθιῶν ἀμάραντων, ἀπ' τὰ μυριόχρωμα περιθώλια τῆς ἑλληνικῆς Παράδοσης. Ἐνας ὑπέροχος τσεθρὲς, μὲ πολὺ μεράκι δουλεμένος, μὲ ἀνεξίτηλες κλωστὲς τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου. Τὸ ξέθιμο, τὴν παράδοση, τὸ μῦθο, τὸ θρύλο, τὸ λαϊκὸ παραμῦθι, τὴ σοφία τοῦ λαοῦ, τὴν ἀγωνία γιὰ τὴ συνέχιση τῆς φυλῆς, τὸν καὶ μὸ τοῦ γιὰ τὶς ἀλησμόνητες πατρίδες, τὴν προσμονὴ του γιὰ τὴ λύτρωση. Παραμύθια, σπαργανωμένα μὲ τὸ γαλάζιο οὐρανὸ, λουσιμένα στὴν ἑλληνικὴ θάλασσα, ριζωμένα στὸ ματοβαμμένο χῶμα τῆς πατρίδας, δροσιμένα μὲ τὸ ἀθάνατο νερὸ της.

Ἀνάμεσά τους περνᾷ ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ἡ Ρωμοσύνη ὀλάκαιρη μὲ τὴν ὑπέροχη ἰδιαιτερότητά της! Καλαίσθητη εἰκονογραφημένη ἔκδοση. Δῶρο κατὰλληλο γιὰ τὰ παιδιὰ.

ΔΙΑΚΟΝΩΝΤΑΣ ΤΑ ΝΕΙΑΤΑ ΤΟΥ

Πανελλήνιο Συνέδριο στελεχών νεανικού έργου της Έκκλησίας με θέμα «Διακονώντας τα νειάτα του 2.000» πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα τελετών της Ί. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, από 24 - 26 Ιανουαρίου, για εκπροσώπους Μητροπόλεων του Βορειοελλαδικού χώρου. Το ίδιο Συνέδριο, για εκπροσώπους Μητροπόλεων της Νοτίου Ελλάδος και των Νήσων είναι προγραμματισμένο για τις 7 - 9 Φεβρουαρίου, στο Διορθόδοξο Κέντρο της Έκκλησίας της Ελλάδος (Ί. Μονή Πεντέλης).

Το Συνέδριο είναι καρπός της μερίμνης της Διοικούσης Έκκλησίας για τα προβλήματα των νέων και έχει σκοπό την αναζήτηση τρόπων προσεγγίσεως των. Στο πρόγραμμα των εργασιών —που προετοιμάσθηκε από ειδική Οργανωτική Έπιτροπή— περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων:

Εισήγηση με θέμα «Έπισκόπηση του νεανικού έργου της Έκκλησίας και οι προοπτικές του στο κατώφλι του 21ου αιώνα», από τον άρχιμ. κ. Δανιήλ Πουρτσουκλή, ιεροκήρυκα Ί. Μητρ. Δημητριάδος και «Ομάδες Έργασίας».

Στην Αθήνα θα εξετασθεί το θέμα στις επόμενες «Ομάδες Έργασίας»: α) Ο ρόλος της ένορίας στο νεανικό έργο της Έκκλησίας (υπεύθυνος πρεσβ. Κων. Στρατηγόπουλος). β) Το περιεχόμενο της κατηχήσεως (Καθηγ. Ίω. Πανα-

Του κ. Εὐαγγέλου Π. Λέκκου

γούπουλος). γ) Η «γλώσσα» της Έκκλησίας πρὸς τοὺς νέους σήμερα (Καθηγ. Χρ. Γιανναράς). δ) Η ιδιαιτερότητα τοῦ σχολικοῦ χώρου σήμερα (πρωτοπρ. Κων. Φούσκας). ε) Ὁ χώρος τῶν ἐργαζομένων νέων (άρχιμ. Τιμ. Κιλίφης) καὶ στ) Μαρτυρία Χριστοῦ σήμερα, Ἐκδήλωση Σταδίου (άρχιμ. Σπυρ. Λογοθέτης).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

Προκειμένου νὰ ἐνημερωθεῖ ἡ ἴδια, ὥστε νὰ πληροφορηθεῖ ἐν συνεχείᾳ τὸ ὀρθόδοξο ποιμνίό της, ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος ἐζήτησε ἐγκυκλίως (ἀρ. πρ. 227/105/20.1.86) ἀπὸ τὴς Ί. Μητροπόλεις στοιχεῖα γιὰ τὰς «κατὰ τὴν προλαβοῦσαν δεκαετίαν γενομένας δωρεὰν παραχωρήσεις ἐκκλησιαστικῶν ἀκινήτων πρὸς τὸ Δημόσιον κ.λπ.».

Ἀφοῦ συγκεντρωθοῦν «ὡς οἶόν τε τάχιον» τὰ στοιχεῖα αὐτά, θὰ περιληφθοῦν στὸ διαφωτιστικὸ φυλλάδιο «Πρὸς τὸν λαόν», ὥστε νὰ πληροφορηθοῦν οἱ πάντες πόσα ἀκίνητα παραχωρήθηκαν ἀπὸ τὴν Ἱκκλησία (Ί. Μητροπόλεις, Μονές, Ναοὶ κ.λπ.) στὸ Δημόσιο, τοὺς Δήμους, τὴς Κοινότητες καὶ τοὺς λοιποὺς κοινωφελεῖς Ὄργανισμοὺς.

★

ΝΕΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΤΟΥ ΤΑΚΕ

—Νταλούκας Μ., ἱερέυς, ΜΚ 9, ἔτη ὑπηρ. 32, σύνταξη 51.493, οἰκ. ἐπίδ. 2.900, ἐφάπαξ 776.725.883.935.

—Καραμπάτσος Θ., ἱερέυς, ΜΚ 16, ἔτη ὑπηρ. 35, σύνταξη 47.360, οἰκογ. ἐπίδ. 2.900, ἐφάπαξ

—Μάνος Χρ., ἱερέυς, ΜΚ 9, ἔτη ὑπηρ. 35, σύνταξη 56.320, οἰκογ. ἐπίδ. 2.900, ἐφάπαξ 911.358.

—Πετσίνης Β., ἱερέυς, ΜΚ 16, ἔτη ὑπηρ. 35, σύνταξη 47.360, οἰκ. ἐπίδ. 2.900, ἐφάπαξ 897.928.

—Σκαρπαλέζος Σπ., ἱερέυς, ΜΚ 7, ἔτη ὑπηρ. 35, σύνταξη 58.880, ἐφάπαξ 968.009.

—Μακρογιαννάκης Χρ., ἱερέυς, ΜΚ 1, ἔτη ὑπηρ. 35, σύνταξη 66.560, ἐφάπαξ 1.196.911.

—Παναγιωτίδης Κων., ἱερέυς, ΜΚ 9, ἔτη ὑπηρ. 35, σύνταξη 56.320, ἐφάπαξ 884.155.

—Σιγάλος Ίω., ἱερέυς, ΜΚ 9, ἔτη ὑπηρ. 34, σύνταξη 54.791, οἰκ. ἐπίδ. 2.900, ἐφάπαξ 893.083.